

Epistole anselmi

illicitū sibi sacerdotiū v̄dicaret lep̄ per
cussus ē: filij q̄s aaron qz alienū ignē im
posuerūt igne diuino cōsūpti sūt. Alie
nū est enī ab ecclia z a sacris canonibus
est inhibitiū: ne p̄ncipes z seculares viri
inuesturas nō solū h̄dare s̄z nec electōi
ep̄oz audeāt se violēter inserere. In sep
tima q̄pe synodo vt nostis scriptuz est.

Sct̄az vniuersal' synod' diffiniuit nemi
nē laycoz p̄ncipū v̄l potētū se vir inge
rere electōi v̄l p̄motōni ep̄oz. **S**i ḡ filij
aaro qz ignē alienū intulerūt corpaliter
puniti sūt isti qz laycis a q̄bus alienuz ē
eccliam susceperint spirituali gladio fe
riunt. **E**p̄os at̄ q̄ x̄itate in mēdaciū cō
mutauerūt ip̄axitate q̄ deus ē in mediū
introduc̄ta a br̄i petri gr̄a z n̄ra societa
te excludim' donec romane ecclie satisf
faciāt z reat' sui p̄odus agnoscat. **Q**ui
cūqz x̄o intra p̄dictas inducias inuesti
turas seu cōsecrationē acceperūt a con
sortio fratrū z ordiarios z ordiarios as
lienos habem': nec eis ad excusationez
deceptō sufficit qz z p̄p̄ha ab alio p̄p̄ha
decept' nec ideo mortē euasit. **R**ogam'
itēre caritatē tuā nos tuis sc̄is p̄cib' cō
mēdari vt q̄nto p̄p' ad d̄ni passib' x̄tu
tū accelās nobis orōnū tuarū man' ex
tēdas. **O**p̄s de' qui te hui' stadij inuisa
uit ad cursū felici cōsūmatōe p̄duc̄at ad
p̄mium. **D**e tribus moīs supbie.

Anselmus seru' ecclie cantuariēsi
dilecō amico cūno salutē. **E**xigit
caritas v̄ra vt de trib' illis mo
dis supbie de q̄bus vob' locut' sū duos
q̄ a memoria vobis exciderunt p̄ eplam
n̄ram cōmemorē. **T**res q̄dē illos cē dixi
vnū in estimatōe idē q̄n aliq̄s alti' exi
stimat de se q̄s debeat: q̄ quē dicit. **H**oli
altū s̄ape. s̄ time. **E**t quē negat in se fuī
se q̄ dicit. **D**ne non ē exaltatū cor meū z
q̄ secunt'. **A**li' est i volūtate q̄n aliq̄s al
tū se v̄l tractari aliq' mō q̄s debeat p̄tra
quē dicit. **Q**uō potestis credere q̄ glaz
q̄ritis abinuicē. z diē hoīs nō desidera

ui tu sc̄is. **A**li' est i ope: p̄tra quē d̄ns d̄t
Lū inuitat' fueris ad nuptias nō discū
bas in p̄mo loco. **I**ste ē q̄n hō seipm tra
ctat altius q̄s debeat. **C**ontra singulos
istos modos p̄la iueniunt' dicta i sacra
scriptura si inq̄rant'. **C**ōtra oēs d̄f. **Q**ui
se exaltat humiliabit' z supbis de' resis
stet z m̄lta alia. **D**e his trib' q̄n singula
queqz sola ē illa ē lenior q̄ in solo ope ē
qz nō sit nisi p̄ iḡratiā z tū vitū ē qz cor
rigēdū est. **D**e alijs duab' illa q̄ est i so
la volūtate dānabilior ē qz scienter pec
cat. **I**lla q̄ est in estimatōe sola insana
bilior ē: qz non se ostēdit z iusta sibi videt'.
Si ergo iste tres supbie singule confide
rent' tres simplices possunt dici supbie.
Si x̄o bine z bine intelligāt tres dupli
ces inueniunt'. **S**i x̄o tres sunt' cōiūgā
tur erit vna triplex: z sic est septē. **T**res
simplices tres duplices vna triplex. **C**ō
tra istas supbias sūt mēbra humilitatis.
id est vt humiliter q̄s sentiat dese et q̄s
tum ad tractatum z conuersationē alio
ruz humiliter velit de se z ip̄e humiliter
tractet se. **P**ro singulis modis superbie
dicitur homo supbus. s̄z pro singul' mē
bris humilitatis vel pro duobus nō om
nia membra simul sint non dicitur ho
mo humilis sicut vno membro languē
te dicitur homo eger: sanus aut' non di
citur nisi sanis omnibus membris. **H**ec
breuiter commemoravi caritati vestre.
Que si prudentia vestra sepius tracta
uerit: plenius ea intelliget: q̄s hic dicta
sunt. **V**alete et orate p̄ me: vt sicut de'
dedit mihi superbiam z humilitatē in
telligere: sic mihi det illam cauere z istā
acquirere. **S**alutate d̄nm z amicū n̄m
reuerēdū ep̄m atrabaten'sē ex p̄te n̄ra

Incipit liber Honorij inclusi de ima
gine mundi.
Mundus itaqz dicitur quasi vn
diq' motus. **E**st enim in perpe
tuo motu. **H**uius figura est in
modum p̄yle rotunda. **S**ed instar oui

elementis distincta. Quuz q̄ppe' exteri⁹
testa vñdiq; ambitur: teste albū ē: albu-
miū: vitellū vitello gutta pinguedinis
includitur. Sic mundus vñdiq; celo vt
testa circūdat: celo vero purus ether.
vt albumen: etheri turbidus aer vt vitel-
lum: aeri terra vt pinguedinis gutta in-
cluditur.

De creatione mundi.

Creatio vero mūdi quinq; mo-
dis scribitur. Primo vero q̄ an-
te secula temporalia vniuersitas
mūdi in mēte diuina concipitur. que cō-
ceptio archetypus mundus dicitur. vñ
describitur. quod factum est in ipso: vi-
ta erat. Secundo cum ad exemplar ar-
chetipi hic sensibilis mundus in mate-
ria creatur. Sicut legitur. Qui manet ī
eternum creauit omnia in sinul. Tercio
cum per species et formas sex dieb⁹ hic
mundus formatur. sicut scribitur. Sex
diebus fecit deus opera sua bona valde.
Quarto cum vnum ab alio vtputa ho-
mo ab homie: pecus a pecude: arbor ab
arboze. vnumquodq; de semine sui ge-
neris nascitur sicut dicitur. Pater me⁹
vsq; modo operatur. Quinto cum ad
huc mundus innouabitur sicut scribit̄.
Ecce noua facio omnia.

De elementis.

Elementa dicuntur quasi yleli-
gamenta syle autem est materia
Sūt enī quatuor elementa ex q̄
bus constant omnia. scz. Ignis. aer: aq̄
terra. que in modum circuli in se reuol-
uunt. Ignis in aerem. Aer in aquam.
Aqua in terram conuertitur. Rurs⁹ ter-
ra in aquam. aqua in aerem. aer in ignē
cōmutatur. Hec singula proprijs qualē-
tatibus quasi quibusdā brachijs se inui-
cem tenent et discordem sui naturam cō-
cordi federe vicissim commiscunt. Nam
terra arida et frigida: frigide aque con-
nectitur. aqua frigida et humidā humi-
do aeri constringitur. aer humidus et ea

lidus calido igni associatur. Ignis cali-
dus et aridus aride terre copulatur. Ex
his terra vtputa grauissima imū ignis.
vtputa leuissimus supremū obtinet lo-
cum. alia duo medium quasi quoddam
soliditatis vinculum. quoz aqua gra-
uior terre proximum aer leuior igni. pr-
imum possidet locum. Deputantur ve-
ro terre gradientia. aqua natantia. aeri
volantia. igni radiantia.

De septem nominibus terre.

Primum elementum septem no-
minibus denotatur. quia terra:
tellus. humus. arida. sicca. solū
ops nuncupatur. Terra a terendo dicit̄
et totum elementum intelligitur. Tellus
quasi tollens fructum que est fructibus
apta vel vinetis. fructiferisq; arboribus
constituta. Humus ab humore que est pas-
lustris et inarabilis. Arida in aquosa q̄
semper feruore solis ardet vt libia. Sic-
ca que aliquando compluta cito exicca-
tur vt iudea. Solum a soliditate vt sūt
montana. Ops ab opibus: vbi diuitie
scilicet aurum et gemme habundant: vt
in india.

De terre forma.

Terre forma est rotunda. Unde
et orbis est dicta. Si quis enim
in aere positus desuper eam in-
spiceret: tota enoamitas montium et cō-
cauitas vallium minus in ea apparet
q̄ digitus alicuius: si pilam pregrandē
in manu teneret. Circuitus autem terre
L. et lxxx. milibus stadiorum mensura-
tur. quod duodecies mille miliaria et. l.
duo computatur. Hec centrum in me-
dio mundo vt punctus in medio circuli
equaliter collocatur et nullis fulcris sed
diuina potentia sustentatur. sicut legit̄.
Nō timetis me ait dominus: qui suspē-
di terram in nihilo. Fundata est enim
super stabilitatem suam sicut aliud ele-
mentū occupans sue qualitatis metam.
Hec in circuitu oceano vt limbo cingi-

De imaginemundi

tur: vt scribitur. **A**byslus sicut vestimē-
tum amictus eius. **I**nteri^o meatib⁹ aq̄-
rum vt corpus venis sanguis penetra-
q̄ubus ariditas ipsius vbiq; irrigatur.
Un vbiq; terra infoditur aq̄ repitur.

De quinq; zonis.

Quinq; aut zonis id est circulis
quinq; terra distinguit. **Q**uorū
duo extremi sunt inhabitabiles
algorē. medius inhabitabilis calore a q̄
sol nunq; recedit ad illos nunq; accedit.
Dedij duo habitabiles: hinc ardore in-
de rigore temperati: verbigra. si ignis i
hyeme sub diuo accenditur quinq; line-
as efficere scitur: vnā in medio feruidā
duas circūgelidas: duas intra has tpa-
tas. **Q**ui si vt sol circuiret: qn q; nimirū
circulos redderet. **E**x his circulis p̄m^o
septentrional: secūdu^s solstitialis: ter-
cius eq̄noxialis: quart^o brumalis: q̄nt^o
australis noiatur: sed solus solstitialis i
habitari a nob noscitur. **D**e trib⁹ p̄tib⁹
Habitat zona q̄ a nobis icolif in tres
ptes mediterraneo mari dirimit: quarū
vna asya: altera **E**uropa. tertia affrica
dicitur.

De asia

Asia a septentrione p̄ orientē vsq;
ad meridiē. **E**uropa ab occi-
dente vsq; ad septentrionē. **A**s-
frica a meridiē vsq; ad occidentē extēdit.
Asia a regina eiusdē nois appellat̄.

Huius p̄ma regio i ori. **D**e paradiso
ente est paradisu^s: locus vicz omi ame-
nitate cōspiciuus inadibilis hominibus
q; igneo muro vsq; ad celū est cinctus.
In hoc est lignū vite vicz arbor de cui⁹
fructu qui comederit sp̄ in vno statu im-
mortalis p̄manebit. **I**n hoc etiā fōs ori-
tur qui in q̄tuor flumia diuidit̄.

De quatuor fluminibus.

Que q̄tuor flumia infra paradisu^s terra
cōdūtur. **S**ed in alijs regionib⁹ longe
fundunt̄. **P**am phison q̄ t ganges i in-
dia de monte orcobares nascit̄: t cōtra
orientē fluens oceano excipit̄. **S**eon q̄

t nilus iuxta montē athlantez surgens
mox a terra absorbet̄: p̄ quā occulto me-
atu currēs in littoze rubri maris denuo
fūdif: ethiopiā circuiens p̄ egyptū labi-
tur in septē hostia diuisus: magnū ma-
re iuxta alexandriā ingredit̄. **T**igris at̄
t eufrates de mōte parchoatra fūdunt̄
t cōtra meridiē vergētes mediterraneo
mari immergunt̄. **P**ost paradisu^s sunt
multa loca deserta t inuia: ob diuisa ser-
pentū t ferarum aialia.

De india.

Inde est india ab indo flumie
dicta: qui ad septētrionē de mō-
te caucaso nascit̄: t ad meridiē
cursum suum dirigens: a rubro mari ex-
cipitur. **H**ec india ab occidentē claudif.
t ob hoc indicus ocean⁹ dicit̄: in q̄ est
sita taprobane insula. t ciuitatib⁹ incli-
ta. **H**ec duas estates t duas hyemes v-
no anno habet: t in omni tpe viret. **I**n
hac etiā sūt chrysa t argire insule auro t
argento secūde: t sp̄ flozide. **I**bi inueni-
untur bdellium t lapis onichin⁹. **B**oel-
lium est arbor aromatica colore nigra:
magnitudine oliue. **O**nix est appellat⁹
q̄ habet in se p̄mixtū candorē in simili-
tudine vnguis humāe. **G**reci eni vnguē
dicūt nichem. **I**bi sūt t mōtes aurei: q̄
p̄pter dracones t grifes nō possunt ad-
iri. **I**n india est mos caspius a q̄ caspiū
mare vocat̄. **I**ntra quem t mare gog t
magog ferocissime gētes a magdio ale-
xandro incluse ferunt̄: que humāis car-
nibus t crudis bestijs vescunt̄. **I**ndia
habet. xliiij. regiones: populos multos
garamannos: orestas: coatras: quorum
silue tangūt ethera. **I**n mōtanis pigme-
os duorum cubitorum homines quibus
bellum est contra grues: qui tercio an-
no pariunt: octauo senescūt. **A**p̄ hos
crescit piper colore quidem albo. **S**ed
cum ipsi serpentes qui ibi habundant:
flamma fugant; nigrum colozem trahit
de incendio. **I**tem **A**macrobites sunt
duodecim cubitorum: qui bellant con-

Libertum in Anselmi

tra ignes. Qui corpora: alas: et ungues
pferit aquilarum. Item agroctas: brag
infanos qui se igne mittunt vltro: amo
re alterius vite. Sunt et alij qui paretes
iam scilio cofectos inactant: et eorum car
nes ad mādudandum parant: usq; impi
us iudicatur: qui hoc facere abnegat.
Sunt et alij qui pisces ita crudos edunt:
et salsum mare bibunt. **D**e monstris
Sunt ibi et quedam monstra: que q
dam hominibus: quidam aseribit bestis
is: ut sūt hi qui aduersas habet platas.
et octonos in pedibus digitos: et alij qui
habent canina capita: et ungues adun
cosi quibus est vestis pellis peccidum:
et vox lūstratus estulm. Ibi quedam eti
am matres semel parunt canos partus
edunt qui in senectute nigrescunt: et loga
nse etatis tempora excedunt. Ibi sunt et
monoculi: qui et armis p: et cyclopes et
cyclopede qui vno tantum sulci pede au
ram cūsa vincunt. et in terra positi vni
brasi sibi planta erecta faciunt. Sūt alij
absq; capite: quibus oculi sūt in hume
ris: p nali et ore duo foramina in pecto
re: letas habent vt bestie. Sūt et alij iu
xta fontem gangis fluyij: qui solo odo
re cuiusdam pomi vult: qui longius se
exerunt: pomū seā ferunt: mox in se enis
suprauum ferore tra hant. **D**e bestijs
Sūt ibi serpentes tam vasti vt ceruos
deuorāt: et ipsum etiam oceanū resma
tent. Ibi etiam est bestia ceu hominē co
creta: cuius corpus asini: clunes cerui:
pectus et crura leōis: pedes equi: ingēs
cornu bisulcum: vastus oris hiatus: vs
q; ad aures: in loco dētium os solidum:
vox pene hoīs. Itē est alia bestia eale:
cuius corpus equi: maxilla apri: cauda
elephantis: cubitalia cornua habens: q
rum vnu post tergum reflectit: cum alio
pugnat: illo obtuso: aliud ad certamen
vibrat. Nigro colore horret: in aqua et i
terrā equaliter valet. Ibi sūt salui tauri
vltis fetis horridi: grande caput oris ri

ctus ab aure ad aurem patet. Hi etiam
cornua vicissim ad pugna pducunt vel
deponunt. omne inuisibile duro tergo re
pellunt: qui si fuerint capti: nulla possit
arte domari. Ibi quoq; manithora bes
tia facie homo: triplex ordo in dentib
corpore leo: cauda scorpio: oculis glau
cis: colore sanguinea: vox sibilus serpe
tium: fingens discrimina vocum: velo
cior cursu q; auis volatu: humanos car
nes habens in vsu. Ibi sunt etia boues
tricornes: pedes quinos habentes. Ibi
quoq; monoceros: cui corpus equi: ca
put cerui: pedes elephantis: cauda suis
vnu cornu in media fronte armatum q
tuor pedū longū: splensdens et mite acu
tum. Hec bestia nimis feror diros habz
mugitus. Omne quod obstat cornu tras
uerberat: captum pot periri: non p do
mari. In gange quoq; sūt anguille tres
centorū pedum longe. Ibi quida etiam
vermes q; instar cancri bina habent bra
chia. vs. cubitoz longa: quibus elephā
tes coripiunt: et vndis immergunt. In
dicum quoq; mare gignit testudies: de
quarum testis capacia hospicia faciunt
homines India quoq; magnetē lapidē
gignit: qui ferrum rapit. Adamantem
etiam: qui non nisi hircino sanguine frā
gi potest. **D**e parthia.
Ab Indo flumine vsq; ad tygrin est
parthia. xxxij. regionib; distenta: Dici
tur aut parthia a parthis venientibus a
scitia: in ea regio aracusia ab oppido a
racusa dicta. Est in ea etiam assyria ab
assur filio sem nominata: qui eam prim
incoluit. Est in ea quoq; media a medo
rege dicta: qui ciuitatem construēs me
diam nominauit: de qua et regio nomen
assumpsit. In ea et persida a persico rege
dicta: qui ciuitatem persipolim edifica
uit: de qua et regio nomen accepit. In
hac pūnum orta est ars magica
Persida lapidem piridem mittit q; ma
num prementis syrit: et sine litem cui cā

De imaginemundi

dor cum luna crescit et deficit

De Mesopotamia. Tigri flumine vsq; ad eufraten e me-
sopotamia: a duobus fluuijs grece dicta
q; in medio duu fluminu sit constituta.
In hac est ciuitas niniue: itinere triu di-
erua nino rege constructa et nomiata. In
hac et regio babilonia a ciuitate babilo-
ne noiata: hanc nemroth gigas funda-
uit: sed sepe miramis regina repauit: cu-
ius muri latitudo est .l. cubitoru: altitu-
do ducetoz cubitorz: ambitus ciuitatis
quadringentoz .lxxx. stadioz. Contuz
poris ereis est firmata. flumen eufrate
p medium eius currente irrigua. Huius
arx babel. iiii. millium passuum alta scri-
bitur. In eo quoq; est caldea in qua pri-
mu inuenta est astronomia. In ea et ara-
bia que etiã saba dicitur a saba filio chus
vel a fluuio saba. In hac thus colligitur.
et in hac est mons synai: qui et oreb: in q
lex a moyse scribitur: iuxta quem vrbis ma-
dian fuit: in q sacerdos ihetro presuit.
In q sũt gentes mlte moabite amonite
idumei: saraceni: madianite et alie mlte

De syria.

Ab eufrate vsq; ad mare mediterraneu est syria: a qdam syro rege dicta: in
qua est damascus a damasco abrahe li-
berto constructa et dicta. Ibi et antiochia
ab antiocho rege cognominata: olim re-
blata vocata. Est in ea comagena puin-
cia. Est et fenicia a fenice aue: que sola i
hac terra inuenitur: siue a fenice rege fi-
lio agenoris dicta. In hac sunt tyrus et
sydon ciuitates sice. In hac est etiã mons
libanus: ad cuius radices oritur iorda-
nis fluuius. Est in ea etiã palestina a ci-
uitate palestina q nũc ascalon vocat deã
Est in ea et iudea a iuda filio iacob: de
cuius tribu reges erant nuncupati. Hec
etiã chananea a chanaan filio chaam
est dicta. In hac est iherusalem qua sem
filius noe costruens salem noiavit. Sz
iebusseus filius chanaã in habitauit: vñ

a iebus et salem dedit ei nomẽ rex dauid
iherusalem: quasi iebussalem: quam salo-
mon filius eius auro et argento et gem-
mis decorauit: et iherosolimã q si iheroso-
lemaniã appellauit. Quã a babilonijs
subuersã zojobabel reedificauit. Sz ro-
manus populus fũditus deleuit. Hãc p-
modu helyus adrianus impator repauit
et heliã noiavit.

De palestina. Est etiã in palestina regio samaria
a ciuitate samaria dicta. q nũc est seba-
sta dicta. In hac e q galilea regio: in q
est nazareth ciuitas iuxta motẽ thabor
sita. In hac est pentapolis regio a quo-
q; ciuitatib; dicta in qua olim fuit sodo-
ma et gomorra. In hac est mare mortuu
a q iordanis fluuenta absorbent. In hac
q; saraceni a sara dicti: qui et agareni ab
agar. Idem ysmahelyte ab ysmahel nu-
cupati. In hac et nabatheci a nabatho fi-
lio ysmahel dicti. quoz gentes sũt. xij.

De egypto. He supius dicte regi-
ones ab oriẽte incipientes recta linea ad
mediterraneu mare extendunt: quibus
xpus austru egypti conectit in q. xxiij.
gẽtes eẽ feruntur. Hec i oriẽte a rubro ma-
ri surgit terminu suu xpus occidẽtẽ in li-
bia figit. Hec prius euria. i. bona copia
dicta: postea ab egypto rege fratre da-
nai egypti e vocata. Hec fluuio nilo vn-
diq; dicta i modu delte lre e formata. c.
millib; villaru incluta. Hãc nubes non
obscurat: pluuie nõ irrigat: s; nilus in-
dã eã secũdat. In hac e puicia thebani-
da a thebis ciuitate cognominata: qm cath-
mus a genoris filius i egyptu veniens edẽ-
ficauit: et thebas fm illã quã i boecio cõ-
struxit noiavit regioq; nomẽ ab illa in-
uauit. In hac mauricius pncipabat. et
ab hac thebei dicuntur. Huic maxia a dia-
cet solitudo i q olim cõuersabat mona-
choz mlitudo. Cãbises rex egyptu supe-
ras ciuitate cõdidit: cui nomẽ babilo in-
didit: q nũc caput regni illi existit. In
hac etiã victor alexãder ciuitatem edi-

Liberalis Anselmi

ficauit quam ex suo nomine alexandriā nuncupauit. **De caucaso**

Supscriptis regionib⁹ versus aqlo-
nē annectunt hec regiones. Mons cau-
casus a caspio mare orientis attollitur,
z p aquilonem vergēs pene vsq; ad eu-
ropam porrigitur. Hāc inhabitāt ama-
zones femine: vicz vt viri pliantes. His
cohabitāt massagete z colchi z sarmate
Seres est oppidū orientis: a quo est se-
rica regio z gēs z vestis dicta. **Post**
hanc est bactria ab actrona amne voca-
ta. Hanc sequit Albania a candore ipsi
dicta: eo q̄ ibi albo crine nascant. Huic
pungit scithia z bithinia: als hunia: q̄
rū gentes sūt. xliiij. Ibi sūt ypborei mō-
tes. Huic cōiungitur hircania ab hircan-
nia silua noiata. In hac sūt aues q̄rum
penne splendent p noctes. Cui connec-
titur armenia: in q̄ est mons ararath. su-
per quem archa noe post diluuium req̄-
euit: cuius vsq; hodie ibi ligna vident.
Huic copulat hyberia illi dō capadocia
a ciuitate eiusdē nominis dicta. In hac
eque a vento cōcipiunt: sed fetus nō am-
plius triennio viuunt.

De asya minore.

Asia minor post hanc constituitur
que pene mari vndiq; cingi-
tur. In hac est ephesus ciuitas:
a bamazonibus cōstructa. In qua reuel-
at Johannes euangelista. **Prona** p-
uincia asie minoris est bithimia appella-
ta: in q̄ est ciuitas eiusdē nominis prius
berica dicta post migdonia: postea a by-
thimio rege est bythimia appellata. In
qua est ciuitas nicea: in qua est magna
synodus facta. In hac etiam ciuitas ni-
che media a nichomede rege cōstructa:
z dicta.

De regionibus asye.

Bithymia quoq; maior dicitur frigiana
qua est ciuitas smirna a theseo cōstructa
Hāc sequitur frigia a filia europe frigia
appellata. Hec z dardania a dardano io-
uis filia dicta. Huic iungitur galacia a

gallis dicta: quos Bithimius rex in au-
xilium euocauit: z post victoriam eis ter-
ram diuisit. Et in ea ciuitas eiusdē no-
minis ab eodē cōstructa. In hac est etiā
ciuitas troia a troo rege cōstructa z no-
minata. Hec z illum ab ylo rege est deā
huic menia dicuntur pgamia huic ad-
iacent licaonia z caria vbi fluit bernius
fluuius aureis harenis famosus. Inde
est lidia a lido rege fratre turreni appel-
lata. In hac est ciuitas thiatira: deinde
est ysauria ab aura qua vndiq; pflaē di-
cta. Post hanc est cicilia a ciuitate eius-
dem nominis nūcupata quā cili filius
agenoris pstruxit: z ab illa nomē regio
accepit. In hac est mōs amana q̄ z tau-
rus: in qua est z Tharsis ciuitas a pseo
cōstructa Pauli apostoli inhabitatōe
gloriosa. Deinde est licia psidia z pam-
philia. Exinde est pont⁹ regio multarū
gentiū: a qua z ponticū mare appellat.
in quo ouidius z postea clemens exilio
relegant. Post decursam asiā transea-
mus ad Europam.

De Europa.

Europa ab Europe rege: vel ab
europa agenois filia est noiata
In qua in p̄mis vsus septentri-
onem sūt risei mōtes: z tanais fluuius a
tanai rege dictus: z meotides paludes
magno mari iuxta theodosiā vrbē se iū-
gēs.

De Sithia.

Athanaan fluuius est scithia inferior
q̄ vsus meridiē vsq; ad danubiū porri-
gitur. In hac sūt iste puincie: alania: da-
thia: gothia.

De Germania supior.

Adanubio vsq; ad alpes est germa-
nia supior q̄ a germinando ipso dicitur
versus occasū rheno vsus adlonē albia
flumie terminat. In hac est suevia regia
a mōte sueuo dicta. Hec z alemania ab
alemāno lacu appellata hec z recia dicta
In hac danubius nascit z. lx. precipuis
fluuijs auget z in. viij. hostia vt nilus di-
uisus poticū mare ingredit. Est i ea no-
ricus q̄ z bauaria in q̄ est ciuitas Ratif-

de ymaginemundi

ponas est et orientalis fracia cui coniu-
git. **Thuringia**: qua sequit saxonia de
Germania inferior: ab albia fluuio e ger-
mania inferior: que versus aqilon e ocea-
no excipit. **In hac e dania** et norwegia
Adannubio. inimo circa danubiū vsus
orientē vsq; ad mediterraneuz mare est
messiū puētū dicta. **Deinde panonia**
inferior et vulgaria. **Inde tracia** a traco
filio iaphet dcta: hec habet hebrū flumē
et vrbem cōstantinopolim a cōstantino
cōstructā et dcta. **De grecia**. **A mediter-**
raneo mari e grecia a rege greco dcta: ce-
thim olim vocata: et versus austrū ma-
gno mari terminat: qui z illiricus voca-
tur. **Est i ea puincia dalmacia** a dalma-
cio vocata. **Est et epiro** a pirro filio ach-
illis dcta. **In epiro e fons** in quo faces
accense extinguitur: et itez extincto ac-
cedūtur. **Est et chaonia** a ciuitate eius-
dem n ois appellata: qua helenus frater
hectori edificauit: ab amore fratris sui
chaonis chaoniā noiauit. **Hec z molo-**
sia a ciuitate molossia dcta: qua molo-
sus pirri filius pstruxit: z a noie suo mo-
lossiā vocauit. **Estz ibi elladia** ab ellada
rege filio deualionis z pure dcta. **Ip-**
sa est z attica ab attico rege: ipa: et vera
grecia siue ab atthico filio cuiusdā q fu-
it indigena gretie. **Ipsa est et vera gre-**
tia. **In hac est ciuitas athene** a cetropo
rege cōstructa. **Ibi est boecia** a boue di-
cta. quia cadmus filius agenoꝝ illo ve-
nies bouis ducatu eū dijs immolās the-
bas construxit z puinciam boeciā nun-
cupauit. **De hac thebani dicunt** de alia
thebei. **Eadem puincia dicit z aonia** a
fōte aon: musis psecrato siue a rege ago-
ne. **Ibi est peloponēsis** a pelope rege: z
a ciuitate eiusdem nois appellata. **Ibi z**
thessalia a rege thessalo dcta. **Ibi z ma-**
cedonia a mecedoe rege appellata. **Hec**
et emathia ab emathe rege vocata. **In**
hac est mōs olimp q excedit nubes **In**
hac: et thessalocica a thessalo rege: filio

greci cōstructa. **Ibi est z achaia** ab ach-
eo rege z ciuitate eius nois dcta. **Ibi z**
archadia q z sicionia a sitione rege nū-
cupata. **In hac e corinthus** a chozintho
filio orestis dcta. **Archadia abeston la-**
pidem mittit: q semel accēsus: extingui
non poterit. **Deinde est panonia superi-**
or vsq; ad penninū mōtem. **Ad aquilo-**
nē ei hystria ab hystrio fluuio q z danu-
bi^o noiat. **De italia** **Italia olim mag-**
grecia e dcta postea saturnia a saturno
post latrū: eoq; saturnus pulsus a **Io-**
ue ibi latuit e dcta. **Deinde ausonia** ab
ausone rege: tatum ab ytalo rege situlo-
rū italia noiat. **Hec ab alpibus surgit**:
et in magno mari terminū figit. **In hac**
est vrbis. Roma a romulo rege constru-
cta z sic dcta. **Antiqui ciuitates suas se-**
cū dū picipuas feras formabāt ab signi-
ficatōem. **Uñ roma** formas leonis hz q
ceteris bestijs quasi rex pcest. **Hni** ca-
put est vrbis a romulo cōstructa. **Late-**
ra vero edificia vtrobiq; disposita vnde
et lateronis dicit. **Būdusiū aut formā**
cerui: earthago bouis troia equi figurā
habuit. **Est in italia tristia** a sacrificijs
et thuro vocata. **Est z campia** a ciuita-
te capna dcta a capio rege pstructa **Ibi**
est z apulia z ymbria inde dcta qd ym-
bib^o tpe diluuij supfuerit inuigis a pē-
ni in mōtis sita. **Est z eutruria** ab etru-
sco rege dcta. **Hec est z tyrrena** a thyre-
no fratre didi dcta qui de meonia veit
ad italiam. **Estz longobardia** a longis
bardis vocata. **Padus** qui z eridanus
italie fluuius ab appeninis mōtibus ori-
ac mari imergit. **Venecia** a veneco re-
ge prius benecia dcta: postea venecia.
Gallia a candore ppli dicitur. **Galla em**
grece lac dicit. **Renus** ab alpibus nasci-
tur z cōtra aquilonē vergēs: sinuoceanū
excipit **Gallia**. **A flumie reno** est gallia
bellgita a ciuitate belgis dcta **Hec a mō-**
te Iouis surgit z versus aqilonē britani-
cū oceanū incidit. **Hec z francia** a frāco

rege ē dicta qui de troia cum enea veniens troiam iuxta renū cōdidit ⁊ terram franciam cognominavit. Hāc versus occidentem excipit lugdynensis gallia que et comata ab lōgas comas ē dicta: que versus austrū habet narbonēsem galliā a ciuitate narbona dicta que ⁊ togata a lōgis vestibis dicta est: versus occidentē aq̄taneā ab aq̄s rodāo ⁊ ligure dictā hispania. **I**nde ē hispāia ab hispāo rege dicta pri^o hiberia ab hiberio fluuio que ⁊ hesperia ab hespero rege dicta. h versus occasū oceano terminat̄. Sunt in ea sex puincie terracona: carthago. Lusitania: galicia: betica tingitania: a pprijs ciuitatibus dicte. Contra hispaniā versus occasū sūt in oceano hec insule britania anglia hibernia thanatos cuius terra quouis gentiū portata serpentes perimit ⁊ sole in qua fit solsticiū vt orcaedes. xxxij. scocia thile cuius arbores folia nunq̄ deponit ⁊ in qua: sex mēsisbus videlicet estiuus ē cōtinuus dies. vi. hibernis mēsisbus continua nox. Ultra hanc versus aquilonem est mare cōgelatum et frigus ppetuum. Europam per ambulauimus ad affricam trāsmigremus.

De Affrica.

Affrica ab affer vno de posteris abrahe ē dicta: hec in oriēte: indi fluminis surgit: et p meridiē vrgens in occidentem tēdit. Huius p̄ma puincia est libia a regina eiusdē nominis dicta. Hec a parethonia ciuitate: et a mōtibus cathabathmō sumit incium et maris philenox finit. De hac libicuz mare dicit̄. Inde est cyrenaica a cyrene ciuitate noiata: sed a regina eiusdē nominis cōstructa ⁊ dicta. Hec ⁊ pentapolis a q̄nq; ciuitatibus est dicta. s. berenice arsinoe ptholomaide apolonia: cirene a pprijs p̄ditoribus ita dicte. In de ē tripolis a tribus a ciuitatibus dictā que sūt occasia berete ⁊ leptis magna.

Post hāc biface a duabus vrbibus dicta: id est ad rumeto ⁊ bizancio. **C**arta go. **D**einde est zeusis i q̄ magna carthago a didone que ⁊ ediffa cōstructa ⁊ carthada a caritho opido noiata: sed a romanis deleta ⁊ denuo reedificata carthago est appellata. Huius muri latitudo fuit. xvij. cubitoz. **P**ost hāc gethulia inde est numidia in qua regnauit iugurtha. In hac est ciuitas yppone In q̄ fuit augustinus ep̄s. **I**nde ē mauritania a nigredine dicta mauro em̄ grece ē nigriū. In hac ē puincia sitifēsis a sitifi. opido: alia cesariēsis a ciuitate cesaria dicta: tracia tingitania a tingui ciuitate nuncupata. Versus meridiem vero est ethiopia ab etera dicta: vna in oriente: in qua est vrbis saba: de qua fuit illa regina que in euāgelio cōmemorat̄ a domino: altera in occidentē intra quas garantes sunt a garania ciuitate dicti. Apud quos ē fons tā frigidus diebus: vt nō bibat̄ tā feruidus noctibus vt nō tāgat̄. Quibus versus oriētem cohabitāt trogodite qui celeri cursu feras capiunt. Ultra ethiopiā sunt maxima loca deserta ob solis ardozem ⁊ diuersi generis serpētia hoibus incognita. **D**einde ē maxim^o oceanus: qui solis calore dicit̄ feruere vt cacabus. In extremis finibus affrice versus occidentem est vrbis gades a fenicibus cōstructa de qua gaditanū mare dicit̄ In ip̄o vero oceano est mōs altissimus athlas vnde athlanticū mare noiāt̄: athlas aut̄ rex erat affrice frater pmethei: a quo mōs nomen accepit qz in eo residens astrologiā descripsit: vnde et celū sustinere dicit̄. **P**era gratis affrice partibus ad insulas maris tendamus.

De Insulis.

Insule sūt dicte: quasi in salo sitate. In mediterraneo mari est ciupus iusula p̄tra Syria: a cipro ciuitate dicta: hec et paphus a ciuitate

De ymagine mundi

eiusdē. **C**reta a creto rege dicta vel dicitur. **H**ec tentapolis ac vibibus nūcupatur. **H**ec sita est cōtra libicū mare: quod et adriaticū ab adria ciuitate dicit. **A**iudos est insula in ellepōto in europa. **E**llespōtus ab elle ciuitate dicit. **C**haos insula actice **C**yclades dicuntur eoq̄ i rotūdo sint posite: cyclon em̄ grece dicit orbis. **S**ūt em̄. liij. cōtra asiā posite. **H**az̄ prima rodos a ciuitate eiusdē nominis dicta ad orientem est posita. **I**n hac fuit oliz creus coloseus. lxx. cubitorū altus. **T**enedos ad septentrionē posita a ciuitate tene et eius cōstructore eiusdem noīs ē dicta. **C**arpathos ad meridie ipsius cōtra egiptū posita: vñ carpacium mare et carpacie naues. **C**ythērea ad occasū est sita a tythero mōte dicta. **H**ec et porphiris dicit. **D**elos in medio cycladū sita a ciuitate eiusdē nominis dicta. **H**ec tpe diluuij s̄b ogiuo facti p̄mo cōparuit. **U**nder delos nomē cepit quia delos manifestū sonat. **H**ec et orthigia dicit ab orthigometris id est coturnicibus: que primū ibi vise sūt. **I**caria insula a puero cretensi naufrago est dicta a qua careum mare. **H**axos insula dionisij qui et baebus. **D**elos q̄ et stozia rotunda insula. **P**aron a ciuitate eiusdem nominis dicta: a paro iasomis nepote cōstructa. **H**ec gignit candidissimū marmor quod parū dicit et sardiū lapidē. **C**yclon est insula in qua mastix nascit. **S**amos a samo ciuitate dicta in egea mari est sita. **D**e hac fuit sibilla et pithagoras et iuno. **I**n hac fictilia vasa sunt repta. **S**icilia a siculo rege s̄re itali dicta prius sicania a sicano rege cognominata: p̄tra aliā sita. **H**ec et trinarcia. a tribus mōtib⁹ acrib⁹ dicit. **I**n hac ē mōs ethna cui⁹ sulphuria exestuāt icēdia. **I**n hui⁹ fretō ē stilla et caribdis. **I**n hac oliz erāt cyclopes. **I**n hac inuēta ē comedia **E**olie isule ab eole rege dicte iuxta sitiliāz posite. **H**ec et vulcanie q̄ incēdio sūt

plene. **S**ūt em̄ nouē **S**tecades insule: cōtra massaliā site. **S**ardima a Sardo rege hercul filio dicta p̄tra numidiā sita ē. **I**n hac nec serpens nec lup⁹ gignit. **I**n ea ē soli fuga animal vt aranea morsu hoies perimens. **I**n ea ē herba similis apiastro que comedētibus rictus cōtrahit. et quasi ridētes iterimit. **I**n hac sūt fōtes calidi infirmis medela: furib⁹ inferētes cecitatē. **C**orsica a corsa mlie dicta cōtra liguriū sita: que p̄mit⁹ thaurū suū questura illuc venit et referēs loci fertilitatē a liguribus in habitari cepit. **H**ec et cyrene a cyrino herculis filio ē dicta: q̄ ab eo ē inhabitata. **E**bolus insula cōtra hispaniā. **H**ac fugiūt serpentes. **I**bi ē colubnia plena angulib⁹. **I**bi et balearis insule ibi inuente sūt funde. **G**orgodes insule in oceano iuxta **A**thlantē. **I**n hīs olim habitauerūt gorgocies. **I**uxta has hesperide ciuitate dētē. **I**n hīs oues albi velleris habūdant: q̄ ad purpurā optime valēt: vnde fabulose dicit aurea mala habuisse. **M**alō em̄ dicit ouis. **U**ltra has fuit illa maḡ insula que platone scribēte cū ip̄lo est submersa q̄ affricā et europā sua magnitudine vicir: vbi nūc ē al cōcretum mare. **M**eroe insula ē in nilo flumine i capite ethiopic: in qua absumit vmbra in estate. **I**n hac ē lignū hebenū. **I**uxta hanc est ciuitas siene in qua ē puteus a philosopis factus. lx. cubitorū altus in cui⁹ fundū splēdet sol recto gradu: in iunio mense. **E**st quedā oceani insula dicta p̄ dita: amenitate et fertilitate oīm rex pre ceteris terris lōge p̄stātissima hoib⁹ incognita q̄ aliquādo casu inuēta questita postea nō ē reperta: et ideo dicit p̄ dita. **A**d hanc ferē brādanus venisse. **I**n insulas circuiimus: nūc inferna petamus.

De Inferno.

Infernus ideo dicit: q̄ inferius ē positus. **S**ic em̄ terra ē in medio acre: ita ē infernus i medio

Liber

terre. **U**nde nouissima terra dicitur Est aut locus igne et sulphure horridus: inferius dilatatus: superius coangustatus: hic lacus vel terra mortis dicitur: quia anime illuc descendentes veraciter moriuntur.

De Moibus inferni. **H**ic et stagnum ignis dicitur: quia ut lapis mari ita anime illuc immerguntur. Hic terra tenebrosa vocatur: et fumo et nebula fetoris obscuratur.

Hic terra obliuionis nuncupatur. quia sicut ipsi obliti sunt dei: ita eorum obliuiscuntur misereri deus.

Hic dicitur tartarus ab horrore et tremore: quia ibi est fletus et stridor dentium. Hic et gehena: id est terra ignis notatur. **S**e. enim terra dicitur. Cuius ignis noster ignis umbra esse dicitur vel videtur.

Huius profunditas et recessus dicitur heribus draconibus et igneis vermibus plenus. **H**uius os patens dicitur baratruy quasi atra vorago. **H**uius loca fetorem exhalantia dicitur acheronta id est spirantia sicut immundos spiritus emittentia.

Hic etiam dicitur stix: quod latine sonat tristitia. **F**legeton est fluuius infernalis obuiuitate ignis et sulphuris fetore et odore horribilis. **S**unt et alia multa loca. siue in terris siue in insulis penalia: aut frigore et ventis horrentia: aut igne et sulphurie iugiter feruentia. **I**gnea inter ferorum loca insperimus: ad refrigerium aquarum confugiamus.

De Aqua.

Aqua que secundum elementum ponitur ab equalitate dicitur. **U**nde et equor quod sit planum: hoc in mari colligitur in flumina diffunditur: in fontes diuiditur. per annes connectitur: per terras dissipatur: per aera attenuatur. **T**ota terram cingit omnes regiones et puincias diuidit. **H**uius immensa profunditas dicitur abyssus quasi abest fundus. **H**abet tamen fundum quibus nimis profundum. **O**ceanus dicitur quasi zonari quoque limibus. **Q**uinq; enim zonis mundi in modum limbi ambit. **E**stus oceanus: id est accessus et recessus lunam sequitur

cuius aspiratio: retrahitur eius impulsu refoditur. **C**ottidie autem bis effluere et re-manare dicitur vel videtur. **C**um luna crescente crescit: et cum decrescere decrescit. **C**um luna est in equinoctio: maioris oceani fluctus surgunt ob vicinitatem lune cum in solsticio: minor est ob longinquitatem eius. **P**er al. xvij. annos ad principia motus et paria incrementa ut luna: refertitur.

Antipostis quoque est vorago in oceano in exortu lune maiori est fluctus inuoluit et reuomit. **H**ec autem vorago que tota aquas et naues absorbet et reuomit inde fit quod est in terra abyssus profundissima. **D**e qua scribitur. **R**upti sunt fontes abyssi magne. **I**uxta hunc sunt cauernosa loco et spelunca late patentes. **I**n his veteri de spiramine aquarum concipiuntur: qui etiam spiritus excellunt dicitur: et huius suo despiramine aquas maris per patentes terrarum cauernas introitus in abyssum attrahunt: et ea exundante iter magno impetu repellunt.

De his ventis fit etiam terremotus. **M**agna venti concavis locis inclusi: dum erumpere gestiunt terribili fremore terram concutunt eamque tremere faciunt. **H**inc etiam fit terre hiatus dum loca caua: et continuis aquis fragilia: veteris concussa rumpuntur et introitus cadentia in hiatus aperuntur: quibus multe ciuitates deuorare leguntur. **H**oc est autem in terra tremor: quod in nubibus tonitruum. **H**oc hiatus quod ibi fulmen sunt autem cum terre motu inundationes maris eodem videlicet spiritu infusi vel residentes sinu recepti.

De Sicilia **U**nde tellus sicilie. quod cauernosa et sulphure ac bitumine strata: veteris pene tota et ignibus patet: spiritum introitus enim igne concertante: multis sepe locis fumum vel vaporem. vel flamas eructat: vel etiam veteri acius incubente fauillarum lapidum moles egerit. **De Ethna** **U**nde motus ethne ad exemplum gehene ignium. tam diutinum durat incrementum quod insularum incole dicunt vndis nutrir: dum aquarum concursus spiritum

De ymagine mundi

in p̄fūdum secū rapiens tamdiu suffo-
cat donec venis diffusus fomēta ignis
accendat. **De Salla.** Hinc scilicet ca-
nes latrare fingūtur: dum p̄cul nauigā-
tes vndaꝝ fremore terrētur: quas sorbē-
te foragine tollit estus. Simili de causa
in alijs etiā terris incēdium surgit: z ge-
hennā p̄stēdit. **De Frigore.** Sic
calor de igne: ita frigus nascit̄ de aqua
Unde extreme p̄tes oceani frigidus ge-
lu z p̄petuo frigore horrent: quia calore
solis carēt. Pars aut̄ oceani que medi-
um orbem diuidit: idō iugiter calore fer-
uet: quia solis iter super se habet. **De
Dulcibus aquis.** Oceanus fluuioꝝ
occurso non auget: quia fluentia dulcia
partim salis vadis cōsumūtur vel ven-
tis: aut vapore solis arripiūtur partim
per occultos meatus in suos amnes re-
uertūtur. **De Amaris.** Idcirco p̄-
durat salus tot fluminibus ac p̄fluuijs
irrigatus: quia ex hausto a sole dulci ter-
nui q̄ liquore: quē facili⁹ ignea vis cō-
tra hīc oēs asperiorz crassiorz relinquit̄
Ideo sūma maris vnda est dulcior. p̄-
funda amarior. Lune aut̄ alimētū est in
dulcibus aq̄s: solis v̄o in amaris. **De
mari rubro.** Mare rubrū de oceano
exit: sed roseū colorem de terra trahit: q̄
tota sāguineo colore rubet: ac vicina li-
ctora inficit. **De Mare.** Mare di-
cit̄ quod sit amax. hoc p̄ venas terre oc-
culto meatu discurrit: amaritudinem in
terra deponit: dulce in fōtibus erumpit
in seipm̄ iterum refluit vt scribitur. Ad
locū vnde exeūt flumina reuertūtur: vt
iteꝝ fluant. Omnia flumina intrāt in ma-
re et mare non retūdāt. Dicitur tamē q̄
aque natura: sic duplex s. salia et dulcis
Salia maris et grauior: dulcis fontū z
fluminū et leuior. Et cū legatur q̄ deus
fontem in paradiso p̄duxerit: et in qua-
tuor diuidens totā terrā in quatuor mū-
di partibus rigare p̄ceperit. **Dicit̄ q̄
eruptio oīm fontū vel fluuioꝝ dulcis**

aque de illo fonte vel fluuijs illis decur-
rat et in matricem abissū eiusdem fōtis
refluat. Que licet vniuersa mare isluāt
amaris tamen aquis non cōmiscēt: s̄
vtputa leuis sup̄ graues aquas labitur
et in occultū cursū suū reuertitur. Hinc
est quod mare non redūdāt cum omnia
flumina illud intrent. Sed z sūp̄ma ma-
ris vnda non est a deo amara: q̄ ea que
in imo ē posita. Quod fōtes in hyeme
sunt calidi: in estate aut̄ frigidi: hec cau-
sa est. In estate calor aeris repellit fri-
gus in terram: z inde fit aqua frigida in
hieme aut̄ frigus aeris pellit calorem in
terram: et inde fit aqua calida: et cū aq̄
ois aut̄ dulcis sit aut salia: vidēduz vn-
de quedam erūpant calida vel putrida
Sunt quidam specus s̄ terranei natu-
raliter sulphure pleni. In hīs cū vētus
concepitur: eius afflatu sulphur accēdit
quod incēdium etiā eructant quedā lo-
ca vt fit in sicilia. Cum ergo aqua p̄ hec
igne a loca currit calorem z fetorez inde
trahit. Est si p̄pe hunc locū erumpit flā-
miuonia ebullit. Si aut̄ longius recesserit:
vix tepescit: deinde penitus frigescit.
Sunt alia loca serpētibus plena: qui vi-
cinam aquā inficiūt veneno. Que dum
de terra surgit: bibētes interimit: vt fōs
quem s̄rix facit. **De mortuo Mari.**
Mare aqua maris mortui a vētis non mo-
uet: et in se nihil patitur viuere: fit ex fō-
tibus bituminis: quibus edificata ē bā-
bel turris. Bituminis autē natura res-
sit aque: z nō diuidit̄ nisi menstruo sā-
guine. **Pisces z aues** ideo in aq̄s cō-
morātur: quia de hīs facti legūtur: q̄ at̄
aues in aere volant: z terram inhabitāt
ideo fit: quia z aer est humidus vt aqua
et terra est aqua p̄mixta: q̄ vero quedā
aialia de terra creata i aquis possūt mo-
rari: vt sunt cocodalli z ypothami: hoc
ideo fit: quia aqua est terre p̄mixta.
De signis. Luz in nocturna nauiga-
tione scintillat ad renos tempestas erit

Liber

Et cum delphini undis sepius exiliunt
quo illi feruntur: inde ventus exurger: et
inde nubes discusse celuz aperiunt. De
pūdīs aq̄rū emergāt et scriptoria pēs
na in aere suspēdāt. **De Aere.**

Aer est omne quod in ani simile
a terra vsq̄ ad lunā conspicitur
de quo vitalis et spūs hauritur.

Et quia est humidus: ideo in eo volant
aues: vt in aqua natāt pisces. In hīs cō-
mōrātur demones: cū tormento: dies iu-
diciij prestolātes: ex quo sibi corpora af-
sumūt: dum hoībus apparent. **De vē-
to.** **De hoc p̄creatur venti.** Ventus
em̄ est aer cōmōtus et agittatus: et nihil
aliud q̄ aeris fluctus: qui in duodecim
diuidit̄: et quisq̄ propriū vocabulum
fortitur. De quibus quatuor: sūt cardia-
les: alij illoꝝ collaterales. Primus car-
dinalis septētrio qui et parcias suis frī-
gora faciens et nubes. Huius dexter cir-
tius qui et tracias faciēs niues: et grādī-
nes: eius et sinister aquilo. qui et boreas
cōstringens nubes. Secundus cardina-
lis isolanus qui et a filio tes temperat̄
Luius dexter vulturus: qui et calcias
cūcta desiccans. Eius sinister eurus nu-
bes generās Tercius cardinalis auster
qui et notus: humorē calorē et fulmīa gi-
gnens. Huius dexter heuro auster calli-
dus. Eius sinister euronothus tempe-
ratus. Australes venti faciunt maiores
tempestas in mari: quia ex humido flāt
Quartus cardinalis zepirus qui et fa-
uonius: hyemem resoluens: floresq̄ p̄-
ducens. Huius dexter affricus q̄ et libis
tempestatem et tonitrua generās et ful-
mīna. Eius sinister chorus q̄ et argestes
in oriēte nubula: in india faciēs serēa ex-
tra hos: sūt duo vēti aura et altan̄ aura
i terra altan̄ in pelago. **De Rubib̄.**
Vēti suo spiramie aq̄s in aera trahūt q̄
oglobare in nubes densātur. **Dicūtur**
aut nubes quasi nuborū naues. **De**
Tonitruo fulgure. **Quibus duz ven-**

ti inclusi erūpere nituntur magno mur-
mure concrepant: et nubibus collisis ig-
nem terribilem excuciant. Crepitus er-
go nubiuū et vētorum est tonitruus. ig-
nis inde excussus est fulgur: q̄ ignis ido-
queq̄ penetrat que tāgit: quia et nostro
est subtilior: et magna vi vētoruz impel-
litur. Ad aquilone fulgur. et ab euro to-
nitrus ab affrico tempestatē: ab austro
flatus estum p̄cendit. **Arcus** in aere
quadricolor: ex sole et nubibus formatur
dū solis radius caue nubi in missus re-
pulsā acie in solem restringit. sicut dum
sol in vas aqua plenum fulget: splēdor
in tecto redditur. **De celo igneuz:** de
aqua purpureum: de aere iacinctuū: de
terra trahūt colorem gramineuz. **De**
Pluuia. **Imber** ex nubibus descēdit
Dum em̄ guttule in maiores guttas co-
eunt aeris: amplius natura non ferente
nunc vento impellēte: nūc sole dissoluē-
te ad terras dilabūtur: lēta aut et iugis
defluxio pluuia repentina et p̄ceps. nim-
bus v̄l imber vocat̄. **Que** licet de ama-
ris aquis maris sit hausta: solis igne de-
cocta aere dulcescit: vt marina aqua hu-
mo infusa dulcem sapore summat. **De**
Grandine. **Stille** pluuie ventis et fri-
gore conglaciata in aere coagulātur: et
in lapillos grandinis mutāt. **De Ni-
ue.** **Mix** aq̄rum vapore necdū densa-
to etiam guttas gelu precipiente forma-
que in alto mari nō cadit. **De Rose** et
Pluuia. **Ros** de acere venit quando
aq̄s grauatus rigore noctis et lune splē-
dore distillat. Si vehemētius est frigus
noctis ros in pruinaz versus candidior
gelu in albescit. **De Nebula.** **Ne-**
bula fit dum humide exalatoēs vapore
liter in aera trahūt v̄l radijs solis ad
terram repellūtur. **De fumo.** **Fu-**
mus ascēdit etiam de aqua. Omne nā-
q̄ corpus contat ex quatuor elementis
Lignū aut est corpus qd̄ igni iniectum
cum fuerit ignis materie: que ei inest ar-

De ymagine mundi

det terre & materies vertit in cinerem aeris & aque materies per fumū euanes-
cit in aere. Ideo autē ē amarus: quia natu-
ra aque est salsa siue quia terra permixta.

Quoniam in noctibus videtur stelle cadere
nō sunt stelle: sed igniculi: a flatu vento-
rum ab ethere in aërem tracti: & mox in
madido aere extincti.

De Pestilētia. Pestilētia nascit aeris siccitate: vel
calore vel tempestate corrupta. Qui spi-
rando vel edendo perceptus: lucem mor-
temque generat. Hoc totū quod dixi in-
fra lunam in aere fit: superius vero semp-
serenū existit. Aerē transuolauim⁹. In
etheris ignē cōcedam⁹.

De Igne. **H**ic nota qui quartū elemētū scri-
bitur quasi non gignens dicitur:
a luna usque ad firmamētum et-
tenditur. Is tātū est aere subtilior: quā
aer aque tenior: aqua terre rarior. Hic
etiā ether: quod si purus aer dicitur: et
splendore perpetuo letatur: de hoc an-
geli corpora sumunt: cum ad homines
missi veniunt.

De Planetis. **I**n hō
septem stelle singulis circulis p̄tra mōm
feruntur: et ob vagum cursum planetarū:
id est erraticē dicuntur. Hec immēsa cele-
ritate firmamēti ab oriente in occidentē
raptantur tamen naturali cursu contra
mōm ire cōprobantur: sicut musca si in ro-
ta molendini circūferetur. ipsa tamen p̄-
p̄o motu p̄tra reuolūtez ei⁹ ire videret-
tur. Hec nunc inferius nūc superius p̄p̄-
ter obliquitatem signiferi vagantes radi-
es aut solis perpedite anomale vel re-
trograde vel stacionarie fiunt.

De Lu-
na. **L**una est primus planetarū & mi-
nima stellarū. Sed ideo maior ceteris vi-
detur: quia proxima terre in primo cir-
culo fertur. Huius corpus est globosus
natura igneus: sed aqua permixtū. An-
de et p̄p̄rium lumē nō habet: sed in mo-
dum speculi a sole illuminatur: et ideo
luna quasi lucina id est a luce nata noi-
nat. Quae autē quasi nubecula in ea videt-

ex aque natura creditur. Dicitur enim
si aqua permixta nō esset: terrā vt sol il-
lustraret: imo ob vicinitatem maxio ar-
dore vastaret. Globus nāque eius multo
terra est amplior: licet ob altitudinē cir-
culi sui videatur vix modū fundo maior:
lucet luna ea parte qua sol est opposita
ea autē parte est obscura: qua a sole est
auerfa. A sole vero longius remota lucet
tota. Non enim crescit nec minuit: sed ob
iectu terre lumine quod a sole accipit vi-
duatur. Hec licet cotidie violētia firma-
menti ab oriente in occidentem feratur: ta-
men p̄tra mōm nitēs: oīa zodiaci signa
xxvij. diebus peragat: circulū autē suū
xix. annis per ambulare affirmat: luna
quarta si rubeat quasi aurum v̄tos offi-
dit: si in somno corniculo maculis ingre-
scit pluuiidū mēsis exordium: si in medio
plenilunium serenum.

De Mercurio
Secundus planeta est mercurius: qui et
stillon: forma globosus natura igneus
lunā magnitudine vincens: lumē a sole
accipiens: significat. ccc. xxxix. diebus per-
currit.

De venere. **T**ercius est planeta ven⁹
qui et hesperus: aurore et zephalū fili⁹:
lucifer & vesp̄ rotund⁹ igne⁹ in mūdū ni-
tēs: vt mercuri⁹ significat percurrit. secc. xl
vij. diebus.

De Sole. **Q**uart⁹ plane-
ta est sol: inde dicitur: quod solus luceat: ceteri
stellae obscurantur vel quod sit super oīa lucēs: for-
ma speric⁹ natura igne⁹ magnitudine oc-
cies terrā vicēs: oībus stellae lumē p̄bens.
Hic ab oriente in occidentē: impetu firmamēti
fertur in mōm nitēs p̄ totū zodiacū. ccc.
lxx. diebus ḡdit: circulū autē suū. xxvij. an-
nis p̄ambulare tradit. Hui⁹ p̄sētia diem:
absētia vero eius efficit noctē. Sic enim to-
ta die super terrarū: sic tota nocte lucet sub
terra. A glonare p̄tē celi pagras: fac no-
bis longos dies & estatē. Australē vero p̄-
currēs: inducē nobis breues dies & hiemē
sol in ortu suo maculosus vel sub nube latēs
pluuiā leditē p̄sagit. Si palleat tēpestuo-
sū. si p̄cauus videtur: ita vt in medio fugēs

Liber

radios ad austrum et ad aquilonē emit
tat tempestatem humidā. et ventuosaz
Si pallidus in nigras nubes occidat :
aquilonē vētum. **De Marte** Quintus
planeta est mars qui z pirois globo
sus: igne feruidus percurrit signiferum
duobus annis. **De Ioue.** Sextus
planeta est iupiter qui z phenon: rotun
dus temporatus zodiacū per agēs duo
decim annis. **De Saturno.** Septimus
planeta est saturnus qui z phetō
spericus gelicus cōtra mōm vt superio
res regiones gradiēs: signiferā. xxx. an
nis percurrēs. In exortu saturni post .
xxx. annos qui ymaginem. de ere fude
runt: loqui vt hoīem. pbabit. **O**mnes
aut post quingētos z. xxxij. duos ānos
circulos suos peragūt: z eosdem vt pri
us repetūt. **A** terre centro absides id
est circuli planetaz altissime sunt: satur
no in scorpiōe. Ioui in virgīe: marti in
leone: sole in geminis: veneri in sagitta
rio: mercurio in capricorno: lune in arie
te medijs oīm partibus: z contrario ad
terre cētrum humilime atq; proxime.
Suus cuiq; color est. Saturno cādīd^o.
Ioui clarus. **M**arti igne^o. lucifero pal
leus. **V**espero refulgēs. **M**ercurio ras
diās. **L**une plādus. **S**oli ardēs. **M**u
tāt aut colores appropinqs circulis: naz
frigidior in palorē: ardētior in ruborem
ventosus in horrozē: a terra in obscuri
tatem. **S**ignifer id est circulus. xij. si
gnoz: diuidit in. xij. partes platū **S**ub
hīs ferūtur. vij. planete **S**ol s̄ medijs
tū duabus: luna p totā latitudinē. **V**e
nus excedēs cū binis partibus. **M**ercuri
us s̄ septem partibus duabus in me
dio tribus supra duabus infra. **M**ars
s̄ quātuor medijs. **J**upiter s̄ media et
supra eā duabus **S**aturnus s̄ duabus
medijs vt sol. **H**ij septē orbes cū dul
cifona armonia vouūtur: qe suauissimi
cōcētus eoz circuitione efficiūtur. **Q**ui
sonus ideo ad nostras aures nō puenit

qui vltra aerem fit: et eius magnitudo
n̄m angustū auditū excedit. **N**ull^o em̄
sonus a nobis percipitur: nō qui hoc in
aero efficitur. **A** terra aut vsq; ad fir
mamētum celestis musica mēsurat. ad
ad cuius exemplar nostra inuēta affir
matur. **I**n terra nāq; si. **L**. in luna **A** in
mercurio. **B**. in venere. **L**. in sole. **D**. in
marte. **E**. in ioue. **S**. i Saturno. **S**. po
nitur pfecto mensura musice inuenitur
Unde a terra vsq; ad firmamētum. vij.
toni numerātur. **A** terra em̄ vsq; ad lu
nam est tonus: a luna vsq; ad mercuriū
semitoniū. **A** mercurio vsq; ad venere
semitoniū. **I**nde vsq; ad solem. iij. semi
tonia. **A** sole vsq; ad martem tonus. **I**n
de ad iouē semitonium. **I**nde ad satur
nū semitoniū. **I**nde ad signifer. iij. se
mitonia: que simul iūcta. vij. tonos effi
ciunt. **T**onus aut habet. xv. milia. d. c.
xxv. miliaria. **S**emitoniū vero. vij. mi
lia. d. ccc. xij. miliaria z semissem. **U**nde
et philosphi nouē musas finxerunt: qz
a terra vsq; ad celum. ix. cōsonācias de
prehēderunt: quas homini naturaliter
insitas inuenerūt. **De homine.** **S**i
cut em̄ hic mōs. vij. tonis: et nostra mu
sica vocibus. vij. distinguit: sic compa
go nostri corporis. vij. modis cōiungū
tur: dum corpus. iij. elementis: anima
tribus viribus copulatur. **Q**ue musice
artī naturaliter recōciliātur. **U**nde z ho
mo microcosmus id est minor mundus
dici: dum sic cōsonō miro celesti musi
ce par cognoscitur. **De Mensura.**
A terra vsq; ad lunam sūt. c. xxvj. sta
dia. que sunt. xv. milia. d. c. xxv. milia
ria. **A** luna ad mercurium. vij. milia. d.
ccc. xij. miliaria: z semissem. **I**nde ad ve
nerem tātum. **I**nde ad solem. xxij. mi
lia. ccc. xxvj. miliaria. **A** sole ad mar
tē. xv. milia. d. c. xxv. miliaria. **I**nde
ad Iouem. vij. milia. d. ccc. xij. milia
ria. **I**nde ad saturnum tantum. **I**nde
ad firmamentum. xxxij. milia. **L.L.L.**

De ymagine mundi

xxxvi. miliaria. Sunt itaq; a terra vsq; ad celum miliaria centum et. ix. milia et trecenta. lxxv. miliaria. Ignem per globos planetarum transcendimus nunc celestem penetremus.

De Lelo.

Celum dicitur: quasi casa elios: id est domus solis: vlt quasi vas celatum: quia est stellis insignitum. Est autem celum subtilis igneeque nature: rotundum et a centro terre equis spacijs vndiq; collectum. Unde et conexum mediumq; vbiq; cernitur: et in enarrabili celeritate cottidie circū agitur. Celū si vespere rubet: serenum diem: si mane tempestuosum significat. **D**ue sūt ianue celi oriens qua sol exit. occidēs qua sol intrat. **C**limata id est plage celi sūt quatuor. Orientalis ab ortu solstitiali: ad bruinale. Australis inde ad occasū bruinale. Occidentalis ex hinc vsq; ad solstitialē Septentrionalis ab occasu solstitiali: vsq; ad ortum eiusdem. **O**mnes ab ortu solis: occidēs ab occasu eius vocatur. Meridies q̄si media dies vocat. Septentrio autē a septem stellis appellatrix. Ariens dicitur bos quasi terion. inde. vii. triones quasi septem teriones id est boues. hee plage grece dicuntur. Anathole Disis Arcton Mesembria. de quibus nomē adaz q̄ est minor mōs cōponitur. **D**e firmamēto. **S**uperius. Celū firmamētum dicitur eo q̄ sit inter medias aquas firmatū: hoc est forma spericū natura aqueum. stellis vndiq; versum ornatum. Est autē oīs aquis instar glaciei: imo cristalli solidatum: vnde et firmamētum dicitur. **I**n hoc sūt duo poli: a poliēdo dicti vnus borealis qui a nobis semp videtur. Australis alter q̄ nūq̄ a nobis cernitur: quia indeuexo positi terre tumore impedimur. **I**n hīs celum vt rota: in axe voluit. **D**e Stellis. **C**elū est vndiq; stellatū: sed ideo in die nō apparent stelle: quia fulgore so-

lis victe latent: sicut sol nube tectus: nobis nō lucet. **S**tella quasi luna stans dicitur. **S**tant em̄ stelle firmamēto infixe et non cadunt: ea mire celeritate currente. **U**na autē dicitur stella multe stelle simul astrū vel sidus. **D**e Syderibus. **S**ydera dicuntur a cōsidero: eo q̄ nauigantes vel itinerātes ea cōsiderēt. **S**ūt autē omnes stelle rotunde: et ignee: quarū dispositio soli deo cognita est: qui stellas numerat quarū nomina solus. **S**igna. potestates: cursus: loca tempora nouit. **S**apientes vero mōi nomina animalium vel hominū eis imposuerūt: vt ab hoibus dinosci poscint. **D**e Zodiaco. **I**n medio firmamēti sunt. xij. signa per trāuersum disposita: equaliter per circūitum distincta: horum dispositio grece dicitur zodiacus: latine signifer: eo q̄ fert signa: que animalium habēt nomina **Z**odui em̄ dicitur animal.

De Signis.

Primū signum est aries cōtans ex pluribus stellis. **S**ecundum fabulam is est qui aureo vellere phryxum et hellen trāsmare ad colchos vexit: qui intra sidera trāslatus ē. **P**rofigne autē ponitur: quia sicut aries tota estate in dextro latere: ac tota hieme in sinistro cubat: sic sol sub illo signo gradient dextram celi partem perambulat. **T**ercium est thaurus oīs id q̄ iupiter in raptu europe: in thaurum est versus: et intra sidera trāslatus. **O**b significatōez autē q̄ sol sub illo signo positus radios suos vt cornua fortius erexit et terram arabilem reddit. **T**ercium sunt gemini. **S**cilicet castor et pollux filij **I**ouis: a troia reuersi: et intra sidera translati sūt. **P**rofigno autē ponitur: quia sub hoc signo duobus diebus amplius q̄ sub alijs moratur. **Q**uartum est cāter. qui maxime herculem percussit: dum ydra ne reus occidit: et ideo sidera promeruit. **S**ignificat autē q̄ sicut cāter retrocedit:

sic sol ad illud signū veniēs: cursū suū
 retroflectit. Quintū est leo q̄ maximus
 ab hercule occisus intra sidera ē trāsla-
 tus. Designat autē: q̄ sicut leo in anteri-
 ori parte calide nature: in posteriori est
 frigide: ita sol in illo signo augustū mē-
 sem p̄us facit calidū: ac postremo tepi-
 dū. Sextū ē virgo. s. erigone: filia y cari
 sacerdotis intra astra rapta. Obsignū
 autem ponit p̄ sicut virgo non parit sic
 semp̄ tenebo illius signi mēsis nihil gi-
 gnit. Septimū ē libra: quā tenet virgo.
 s. balnee astrei regis filia: ob eq̄tatē iusti-
 cia dicta: et intra sidera trāslata. Meri-
 ta hoīm pensat: et in libra Joui rep̄sen-
 tat. Hec p̄ superiore virgine ponit. Si-
 gnat autē q̄ sol eq̄notiū faciat: cū s̄ illo
 signo ambulat. Octavus ē scorpio q̄
 maxim⁹ orionē at̄ pcussit at̄ bestias ter-
 re occidit: et ob terre gr̄am astra meruit
 Pro signo autē gr̄adinū ponit q̄ illo mē-
 se videlicet nouēbre: in quibusdā terris:
 crebrius fiūt. Nonū ē sagittarius: qui
 et arci tenens. s. alchon chretēssis: q̄ scor-
 pionē q̄ filiū suū rapuit sagittauit: nec
 filiū tetigit: et ideo sidera meruit. Desig-
 nat autē crebros fulminum ictus: q̄ in al-
 decembre contingūt: in aliq̄bus locis q̄
 inferna membra desinit: signat: q̄ tunc
 sol infera petat. Decimus ē capricor-
 nis qui iouē paruulū a patre p̄iectū ca-
 pra clā aluit: q̄ ip̄e post intra sidera trā-
 stulit. Est autē significatio: q̄ sicut ca-
 pra alta petit: ita sol tunc ad alta celi cō-
 scēdit. Extrema eius pars desinit in pi-
 scē: designat finem illius mēsis esse plu-
 uialem. Unde cimus est aquarius sci-
 licet et ganimedes troili regis filius io-
 uis amastus ab ip̄o intra astra locatus:
 et p̄incerna deorum factus. Significat
 autē q̄ solutis niuibus vndosū est illud
 tempus. Duodecimū est piscis cū dī
 typhocū gigātes insequētem fugent: in
 egiptū: venus et cupido filius eius ver-
 si in pisces latuerunt in aquis. Cū q̄ ho-

mines diu pisces deuitarēt ne forte de-
 os deuoraret illi duo trāslati sunt: intra
 sydera designat vero illud tempus esse
 pluuiale. De Iadibus.

Iades dicūtur pluuiiales. Hya-
 em̄ grece: latine pluuiā dicitur.
 Unde latine dicūtur succule: a
 succo. Sunt autē septē stelle in frōte thau-
 ri. Plīdes dicūtur quasi plures. Plī-
 tō em̄ plura. Sunt nāq̄ septem stelle in
 genu thauri: fuerūt autē filie athlātis re-
 gis et plaie. A p̄fe autē athlātides. A ma-
 tre plīades quasi plāides: ab insula hes-
 perides. Hec autē virgilie dicūtur qz
 verno tpe oriūt. Ex hys vna fuit ma-
 ia mercurij m̄f: a dextris zodiaci versus
 aquilonē sūt hec signa: iuxta axem ar-
 ctōn: scilicet plaustrū qd̄ sydus etiā sep-
 tērio: et helice nomīaf: cuius stelle ma-
 iores tradūtur: fuit autē calisco licaonis
 regis filia: a ioue oppressa: scilicet a iuno-
 ne in visā versa: a ioue vero intra astra
 rapta. Sequit̄ sidus boetes id est cu-
 stos palustris: qd̄ et arthophilax. Erat at̄
 calisco filius a ioue inter sidera positus.
 Deinde ē arcturus scilicet min⁹ plau-
 strū. qd̄ et cinosura esse dicit̄. Hec autē a
 ioue oppressa a iunone in visā versa: a
 ioue intra astra est trāslata. Intra duo
 plaustra est serpens phiton: quē maxi-
 mū apollo post diluuiū latone: a iuno-
 ne immissus occidit: et ob insigne intra
 sidera trāstulit. Juxta est corona a vul-
 cano facta: a bacho vero a diaagne mi-
 nois et pasiphe filie data: et intra astra
 locata. Inde est hercules sydus. Cū gi-
 gātes cōtra deos pugnaret: dīis in vnā
 celi partē veniētibus celū ruere voluit:
 Sed hercules hoc cū athlāte sustinuit:
 ideo celū p̄meruit. Huic iuxta ē lira a
 mercurio inuēta. Prope hāc tignus.
 Jupiter ob amorē lede regie in cignū ē
 ver sus et intra sidera trāslatus. Huic
 coniūgit̄ cepheus rex et casiephea vxor
 ei. Cui associat̄ pseus filius iouis: et

De ymagine mundi

danes habēs iuxta se syd^o adromache
vxorē eius filie z zephei regis. ¶ Qui-
bus admisceat deloton: quod z triagulū
videlicet z forma egipti: quia seruauit
deos a facie tiphei. Juxta quod locatur
serpētarius scilicet euctonius: qui et au-
riga qui primus aurigā iunxit: eoq ser-
pentinus pedes habuit. Unde z grece
ophinicus dicitur. Ophis enī est serpens.
¶ Huic iuxta ponitur pegalus: scilicet
equus alacus z cornutus igneū halitus
et ferreos habens pedes: a sāguine gor-
gonis creatus. Cui coniūgit delphin q
neptuno amphitricem in cōiugium ab-
duxit: z ideo sidera pmeruit. ¶ Deinde
est aqla iupit in aqlā xlus. Ganimedes
rapuit: z itra sidera trāstulit. ¶ Huic s̄
est sagitta ab hercule philocteti data: p
quez expugnata est troia. ¶ A sinistris
sodiaci versus austrū sunt hec signa.

De hydra.

H ydra q̄ habuit. l. capita ab her-
cule occisa. z ob in signe: intra
sidera trāstata. Super hanc cra-
ter in quo tagatio id est summus deus.
pascam cōmiscuit de quo animas fecit:
de quo adhuc aie leteum poculū bibūt:
cū corpora introiūt. Super hāc aut cor-
uus ab appolline dilectus: z intra astra
raptus. Inde ē orion qui ab vna nat^o
intra sydera est translatus. Huic stelle
si fulgent serenū erit: si obscurātur tem-
pestas. Juxta hoc prochion quod z an-
ticanis dicitur qui canis orionis fertur
et ob insigne meritū intra sidera locat^o.
Huic cōnectit canicula que siri dicit^o: et
ob hoc dies caniculares dicitur: fuit at
canis erigoni filia ycarī sacerdotis. que
dolens p̄rem necatum laqueo se suspen-
dit: dum eū canis ducatu inuenit. Am-
bo aut sunt intra sidera rapti. ¶ Deinde
ē lepus q̄ a ganimede agitatus a io-
ue intra astra trāstatus est. Sequit^o eri-
danus fluuius q̄ z padus. Erat aut phe-
ton phebi filius: q̄ currus patris regere

iustius mōm incēdit z ideo fulmine io-
uis in hoc flumine interijt q̄ in eridanus
mutatus intra sydera trāstatus. Cui as-
sociatur cetus: que pseus occidit: dum
andromaden deuorare voluit. que iupi-
ter ob isigne filij intra astra locauit. Jux-
ta hanc cēthaurus: scilicet chiron ma-
gister achillis: ob nimiaz virtutē in celo
est locatus. ¶ Sacrarū aut id est alta-
re in quo dū iurauerūt cū saturnus z iu-
piter contra se pugnauerūt. Inde ē ar-
go videlicet prima nauis: apud argos
ciuitatem iathiphi facta: et in celum trā-
stata. Ad extremū est pistrix siue thyme-
ra q̄ bestia capite leo. media capra dra-
co fuit cauda: a bello foron occisa: z in a-
stra sidera est translata. Est et canop^o s̄
dus egipti p̄clarum quod a nobis minē
me videt: sicut nec a trogoditi iuxta egi-
ptum septentrio. ¶ Ex hīs signis sem-
per dimidia pars super terrā. Dimidia
est s̄ terra. Et celi pars que s̄ terra ap-
paret hemispermum vocatur id est dimi-
dium celum. ¶ Lactea aut zona q̄ om-
nes stelle fundit in eā sua lumina ido ē
candida. ¶ De cometa. Comete sūt stel-
le flāmis trinite in lactea zona p̄tra aq̄
lonem apparētes regni mutationem aut
pestilētiā aut belluz est? ve. portēdētes.
Lernūt aut al. vii. dieb^o diuti^o. lxxx.
Sidera fabulis iuoluta imo polluta p̄
lustrauimus alcius scandētes: astra ma-
tutina: solem q̄ solis inspiciamus. Su-
pra firmamētum sunt aque instar nebu-
le suspense que celum in circuitu ambi-
re tradūtur vnde z a que in celum dicit^o
tur. Super quod est al spirituale celum
hoibus incognitū: vbi est habitatio an-
geloz per. ix. ordines dispositoz. In h
ē paradifus paradiforum: in q̄ recipiūt
anime sāctoꝝ: hoc est celū quod in p̄nci-
pio legi cū terra creatū. Huic lōge sem-
per eminere dicit^o celū celoꝝ in quo ha-
bitat rex angeloz.

¶ Explicit liber primus.

Incipit secundus.

Præloxi libello

Pglobū totius mōdi oculis cor-
poris respētāuimus sequēti iā tempus:
in quo voluī oculis cordis ante pona-
mus. Eū est ante mōm cuz mōdo: post
mōm. hoc ad solū deū ptinet: qui nō fu-
it nō erit sed semp est. Tempora eterna
suo sūt: et hoc ad archetipū mūdum:
et angelos ptinet: qui aī mōm esse cepe-
runt: et cū mōdo: et post mōm erūt. Tem-
pus autē mūdi ē ymbra cui h cū mōdo in-
cepit et cū mōdo desinit veluti si funis ab
oriēte in occidētem extēdere: qui coti-
die plicādo collectus tādem totus ab-
sumere. Per hoc extēdūt secula: sub h
currūt vniuersa in hoc mōdo posita: hoc
vniuersū qz vita mēsurat h series diez
et annoz terminatur. Tempus est a tē-
peramēto dicī: et nihil aliud qz vicissi-
tudo tempoz intelligit. Hoc qz in atho-
mos ostēta momēta: ptes: minuta: pun-
ctes: horas qdrātes: dies: ebdomoda: mē-
ses: vicissitudines: annos tidos: eta-
tes: seclā diuidūtur athemus dicī inse-
cabile. Est em̄ illud quod in sole volat.
Est autē minimū temporis spaciū: sicut
motio palpebre oculi: quod et ictus ocu-
li dicī: et trecentesima. lxxvj. pars vni-
us ostenti. Ostētum dicī quod aliquid
ostendit aspiciētibus. Est autē. lx. pars
vnius hore habens in se ccc. lxxvj. atho-
mos. Momētū ē motus syderuz: vnde
et dicī et ē. xl. pars hore cōtinens osten-
tū vniū dimidiū. Partes a partitione
zodiaci qui in tricenos dies: p singulos
mēses partit. Est autē. xv. ps hore hīs
in se duo momēta et duas partes momē-
ti. Minutū esse minus interuallū in ho-
rologio. Est autē. x. pars hore cōtinens
partē vnā et dimidiā. Pūctus ē paruus
ascēsus pūcti in horologio. Est autē. iij.
pars in sole alī. y. in luna. hore: habēs

duo minutar dimidiū. **H**ora ē termi-
nū cuiusqz rei. Est t hora qdū aq stās
a iactu lapidis mouet: et est. xij. pars di-
ci: pstant ex. iij. pūctis. x. minutis: par-
tibus. xv. momētis. lxx. ostent. lx. atho-
nis. xxij. d. xl. j. hō at dicī series vel ym-
bra et dicī ab horologio. et est certus li-
mes tēporis in horologio. Quadrans
ē. iij. pars dici: habēs tres horas: natu-
ralis autē dici. vj. horas. j. dies ē. vij. ps
ebdomede vulgaris: continens horas.
xij. Naturalis autē. xxiiij. Dies autē dicī
a discernēdo: eo qz lucem ac tenebras di-
scernat. Est autē dies aer sole illustrat ē
hic. Lū em̄ sol est super terrā ibi dies cū
sū terra ibi ē dies. Lū a qdonarez ptē ce-
li circuit nobis: in deuera terre positus.
cicius surgit et tardius occidit: et ido lō-
giores nob facit Lū vero australē p am-
bulat: dies tardius surgere: et citius oc-
cidere videt quia tumor terre medie: q
rotunda est visui nostro obicī: et tunc
quod nobis breuiores illi aut parti lon-
gissimos facit. Zodiacus nāqz ex. xij. si-
gnis cōstans: ab aquilonem austrū por-
rectus flexuoso lapsu cingit celū sū quo
sol currēs mōm in. vij. parabellos: id ē
circulos diuidit: qbus singulis diuisuz
dies facit. Lōgitudō autē zodiaci in. ccc.
lx. partes secat. Latitudo ei in. xij. par-
tibus. Partū autē sectio nihil aliud ē qz
solis vnius dici pgressio. Unū quod qz
ergo signū p duas horas orit per duas
occidit: et in vnoquoqz sol. xxx. diebus
immorat. Qui dum flexuoso draconis
meatu: sū signis zodiaci obliqui mūdū
in. viij. circulis diuidit. Primus circu-
lus ab india versus austrū: per mare ru-
bra et affricam ad columnas herculis p-
uenit. Hercules em̄ orbem pertrāsiens:
ibi colūpnas fixit: vbi finem mundi esse
putauit In hoc ergo circulo equinoctij
die medie gnomoni: radius horologii.
vij. pedum ymbra reddat. Dies lōgissi-
mus. xiiij. horas equinoctiales habet.

De imagine mundi.

Secundus ab occasu indie p medos vadit et per ses arabiam: syriam: cyprii: cretam: lilibeu: motem sicilie et septentrionalia affrice ptingit. Umbilicus in equinoctio. xxxv. pedum: vmbra. xx. pedum longa reddit. Dies maxima. xiiij. horarum. z. v. parte vnius hore. Tertius orit ab indijs imano primis z p caspias portas thauru: pamphila: rodum: cycladas. syracusas catinam z pergades tedit. gnomides cucte: vmbra. xxxviiij. vinctaru faciunt longissimos dies. xiiij. hore z dimidie. ac. xxx. vnius hore. Quartus ab altero latere imau p ephesum mare cycladuz. septentrionalia sicilie narbonensis gallie exortia a ffice maritima tendit ad occasum. Gnomio. xxv. pedum facit vmbra. xx. pedu. Longissimos dies habz. xiiij. horas: z tercias duas vnius hore. Quinto circulo ab introitu caspij maris continet bactria: armenia: macedonia: tarentum: tustiu: mare: baleares: hispania media. Gnomio septem pedum vmbra sex reddit. Maximus dies horaru. xv. Sextus coplectit caspias gentes: coucasum samotraciam: illiricos: campaniam eutruriam: massiliaz hispaniam: terraconensem mediam: et inde perlusitaniam. Gnomonis pedes ix. vmbre. viij. longissim^o dies horas. xv. ac nona ptem hore. Septimus ab altera caspij maris hora incipit z p tracie a uersa venetiam: cremonam: rauennam transalpinam galliam pireneum: celtiberiam vadit. Gnomonis. xxxv. pedes: vmbre. xxxvi. Amplissima dies horarum xv. z quintaru ptiuum hore trium. Octauus atanay p meotium lacum z sarnathas dacos: partem qz germanie: gallias ingreditur. Longissimus dies horarum. xvj. Gnomio vt sup^{er} Extra hos facit sol quatuor circulos: duos in austro. et duos in aquilone: veru in austro per insulam meroen et ptolomaida: rubri maris vrbem: vbi longissimus dies. xij. ho-

raru: dimidia hora amplior. Alteru per syencm vrbem egypti. que est horaru. xiiij vnu in aquilone p hyperboreos motes et britania horaru. xvij. Alter sciticum: a ripheis iugis in thilen in quo sex mensibus est dies: sex alijs nox. Adhuc in alijs terraru locis variat sol vmbra. na vmbilici qui gnomio dicitur vmbra in egypto equinoctiali die: meridie paulo plus qz gnomonis dimidia mesuram efficit. In roma quarta pars gnomonis deest vmbra. In ancuna supest. xxxv. In venetia isdem horis vmbra gnomoni par fit. In syene solsticiali die medio nulla fit vmbra: ibiqz puteus a philosophis ad hoc ism factus totus interius illuminatur. In meridie sunt populi fisci dicti qui vmbra ex vtroqz latere mittunt. In india super flumen hipasim in solsticiali die vmbra absumit. Apud trogoditas. xlv. diebus ante solsticium: et totidem postea vmbra penit^{er} absumit. z his. xc. diebus vmbra in meridie iacet In merore insula nili bis in anno absumitur vmbra cum sol est in. xij. pte thauri. z in. xiiij. leonis. In india sunt loca afficia dicta: ibi non sunt vmbre. z septentris ibi non videtur. Orizon est quantum aspectus cuiusqz in circuitu circumscribit z celu vndiqz terre imminere putat: qd in lato mari melius dinosci potest: vbi nullum obstaculum se prebet Extendit aut orizon in spacium longitudinis: cccc. z. lx. stadior. Lentuz eni z. lxxx. stadia non excedit acies cuiusqz videntis. Sed visus cum ad hoc spaciu venerit deficiens in rotunditatem recuruat. Hic numerus geminatus in ante et retro orizontem efficit. De tribus diuisionibus diei. Dies vulgaris habet tres diuisiones: mane meridiem: supmum. mane ab ortu sol vsqz ad quartam horam dicitur a mano quod est bonum: nihil enim melius luce: vel a manibus. i. dijs infernalibus qui die tota nocte inclusam mane emittunt

Meridies quasi media dies: et dicitur a me-
ra. i. pura dies. **S**upremus ab hora nona
usque ad solis occasum: et dicitur inde quod super-
primat solis cursus. **H**ebrei chaldei et per-
se a mane die inchoantes in mane finiunt.
Egyptii ab occasu usque ad occasum. **R**o-
mani a medio noctis usque ad meridiem
umbrae et athenienses a meridie usque ad
meridiem. **C**ristiani a vespera usque ad ve-
speram. **D**e nominibus dierum.

Sic autem hebrei nominant dies. **U**na
sabbati vel sabbatorum: vel prima sabbati. se-
cunda sabbati. iij. sabbati. iij. sabbati. v.
sabbati. vj. sabbati. sabbatum. **P**aga-
ni vero sic **D**ies sol. dies lune. dies mar-
tis. dies mercurij: dies iouis: dies vene-
ris: dies saturni. **S**ed cum hec nomina a
planetis habeant videndum: cur non eundem
ordinem seruet. **S**ed hec causa est. **D**ies
naturalis diuiditur in. xxiiij. horas. **E**x
quibus si vniciquis planete per circuitum ter-
rina hora tribuit: expensis omnibus tui pla-
nete prima iteque obuenerit. **H**uic nomen
ascribitur: christiani autem sic dies nominant.
Dies dominica: ij. feria. iij. feria. iij. feria.
quinta feria. sexta feria. sabbatum.

De nocte.

Nox dicitur a nocendo eo quod noceat oculo
lis. **E**st autem nox: solis absentia: umbra
terre. **S**it autem umbra a corpore et luce. **D**um
enim lux solis est sub terra: corpore terre in
bra superius parit: que usque ad lunam prin-
git. **D**icitur autem umbra quasi ob radium
solis scilicet. **U**bi lux par est corpore: ibi par est
umbra. **U**bi lux maior est corpore: ibi um-
bra deficit. **U**bi lux est corpore exilior: ibi
umbra in infinitum crescit. **C**um sol australem
celi partem plustrat: nobis noctem plon-
gat. **C**um vero aquilonem nobis eam breuiat.
Cum luna umbra noctis incidit a luce de-
ficit. **E**t hic defectus eclipsidis dicitur. **S**o-
le vero obiecto lune eclipsim patitur: dum vi-
delicet luna sub sole in eadem linea gradi-
tur. **D**e septem temporibus noctis.

Habet autem nox septem tempora vicibus. **C**repu-

sculum vesperum **L**oticinium. **I**ntempestum
Gallicimum. matutinum. diluculum. **C**repu-
sculum est dubia lux. **C**reperum enim dicitur
dubium. **E**st autem intra tenebras et lucem. **V**es-
perum a stella que vesper vocatur. **L**otici-
nium cum omnia conticent et tacent. **I**ntempestum
media nox cum non est tempus operandi. **G**al-
licimum cum galli cantant. **M**atutinum cum ma-
ne aurora aduertat. **D**iluculum incipiens
diei lux. **D**e ebdomada

Ebdomada est. iij. partibus lunaris mens-
is. **D**icitur autem grece a septenario numero.
Ebdomada enim dicitur. vij. latine autem dicitur
septimana: quod septem manes id est septem
dies hec habet. vij. species. **P**rima eb-
domada est diuina que de cuncta. vij. diebus
cuncta condidit: et in septimo requirit. **S**e-
cunda est in qua hic mundus voluit: in qua nos
exemplo dei sex dies operamur: et in septi-
ma requiescimus. **T**ercia est. vij. ebdoma-
de in simul. post quas penthecostes ce-
lebratur: in qua lex iudeis: spiritus sanctus christi-
anis datur. **Q**uarta est. vij. mensium: post
quos festiuitas tabernaculorum seruabatur.
Quinta est septem annorum: post quos annus
remissionis agebatur: in qua populus ab ope
cessare iubebatur. **S**exta est septies septem
annorum post quos annus iubilaeus feriabatur.
Septima est septuagies. vij. annorum post
quos christus nasci a danielle imo ab angelo
permittatur. **D**e mensibus.

Mensis est. xij. partibus anni. **D**icitur autem a me-
sura: vel a mene quod est luna. **L**unaris autem
mensis. xxix. diebus. et. xij. horis imple-
tur. **S**olaris vero. xxx. diebus. ac. x. semis
horis. **L**unaris mensis.

Lunaris mensis est a noua luna usque
ad nouam lunam. **L**una autem peruolat zodia-
cum. xxix. diebus. et. xij. horis. **B**is duode-
cim sunt. xxiiij. quod est integer dies. hic quod
non potest diuidi: vni mense ascribitur. **I**nde est
quod vnus mensis habet. xxx. alter. xxix. finis
lunam. **S**olaris. **S**olaris mensis
est vni signi progressio. **S**ol in vnoquoque
signo moratur. xxx. diebus et dimidio. **Q**ui

De imagine mundi.

dimidius in duobus signis: efficit inter-
grum diem. Hic qz nō pōt in duo p̄tiri:
vni mēsi ascribitur: z ideo habet mensis
vnus. xxx. alter. xxix. **De noibus**
mensuz. **H**ebrei auctore moise: sic
mensēs nomināt incipientes ab ap̄rili:
quo pascha celebrat. Nisan apud nos:
ap̄rilis. Jar: mai⁹. Suan: Junius. tha-
mul. Julius. Daber: augustus. Elul: se-
ptember. Tesser: october. maseruan: no-
uember. Lasleu december. **T**hebet Ja-
nuarius. Sabbath: februari⁹. Adar mar-
cius. **E**gyptij vero abrahaz auctore mē-
ses a septēbri cōputant. sicqz eos vocāt
Tot apud nos: septēber z faosi october
Athir nouember. **C**hoeach. december.
Tibzi Januarius. mechir: februari⁹. **F**e-
menoth: martius. farmuti: ap̄rilis. **P**a-
cho maius: paudi Juni⁹. **E**phisi Juli⁹.
Abesori august⁹. **G**reci aut foroneo au-
ctore a decembri: menses inchoant: q̄s
sic appellant. **A**puleios apud nos decē-
ber. **E**dimos. Januari⁹. **P**itios: febrū-
arius. **B**istros martius. **X**anticos: ap̄lis.
Arbemesios: maius: deseos Juni⁹. **P**a-
nemos Julius: loos augustus. **S**orpie-
os septēber. **H**yperbeteos: october. **D**y-
os Nouember.

De mensibus Romanorum.

Romulus romanus. x. mēses or-
dinavit: quoz primū martiuz a
marte: qui in mēse hoc in frigia
natus est noiavit. cuius se filiū flo p̄di-
cavit: decimū v̄o decembriē nominavit.
Nuā v̄o pompilius duos. Januariū
sez et februariū adiecit. **S**ūt aut mēses
romanoz ab ydolis a rebus: a regib⁹: a
numeris dicti. **P**rimus Januarius di-
citur a ianodeo p̄ncipij: eo qz hic mensis
est p̄ncipiū anni. **D**icit etiaz a ianua eo
qz p̄ eum intret annus. **S**ecūdus ē Fe-
bruarius a februo: id ē plutone deo ifer-
nali: cui hoc mēse sacrificabāt: dū ciuita-
tez in honore eius luminibus lustrabāt
Dicit etiaz a febre. i. a frigore: qz frigidū

est illud temp⁹. **T**ercius martius a mar-
te deo belli patre romuli auctoris roma-
ne gentis. **L**ui marti milites hoc mense
sacrificabāt. **D**icit etiaz a maribus eo qz
cūcta animantia tūc mares desiderant.
Quartus ap̄rilis ab affrodisi vel a frili
id ē venere dea amoris: cui consecratus
erat hic mensis. **D**icit etiaz ap̄rilis quasi
ap̄rilis eo qz appiat terrā in flores. **Q**ui-
tus maius a maio: id est a ioue: q̄si a ma-
iestate: siue a maia matre mercurij: cui
mercatores hoc mēse sacrificabāt. **D**icit-
tur etiam a maioribus: sez p̄ncipibus ro-
manoz. qz hoc mēse ioui immolabant.
Sextus est Junius a iunone dea regni
dictus: cui erat cōsecratus. **D**icit etiam
a iunioribus qz armis romani defēdebāt
z regni fastigiū a Junone affectabant.
Septimus est Julius a iulio cesare: qui
in hoc mēse impator creatus: z i hoc in-
deū relatus est. **H**ic prius q̄ntilis dice-
batur: eo qz quintus eēt a martio: qz prim⁹
erat cōstitutus a romulo. **O**ctavus au-
gustus ab augusto cesare: qui in h̄ men-
se victor extitit: z romanū imperiū ad-
auxit: ideoqz deitate p̄meruit. **H**ic pri⁹
fertilis ē dictus: eo qz primo martio eēt
sextus. **N**on⁹ september quasi septim⁹
ymber. **D**ecimus october q̄si octau⁹ ym-
ber. **U**ndecimus ē nouember q̄si nonus
ymber. **D**uodecimus mensis ē decēber
quasi decim⁹ ymber. **S**ūt enī h̄j mēses
pluuiales: z ido a numero et ymbre no-
men habent. **De kalendis.**

Ralēde a kalo v̄bo qd ē voco di-
cunt. **P**ōtifer nāqz nouā lunā
regi nūciare debuit post cui⁹ sa-
cificiū kalo q̄nq̄es v̄l series clamavit
Per h̄ qz signū p̄lm in curiā: ob h̄ cala-
bria dictā ad sac. ificiū cōuocauit: et ab
hoc v̄bo kalo p̄mam diē mēsis kalēdas
vocari placuit. **I**n p̄. ix. dies vulg⁹ de-
rure cōuocati i vrbē romā p̄uenit: z ibi
fertiariū seruādarū scita a rege vel pōtifi-
ce accepit: z inde none dicitur **D**icitur

Libers anselmi

cunf etiā a nūdinis. i. mercatōibus q̄ v̄l
in yrbe deferebāt vel ibidē emebāt. **I**d^o
dicūt q̄ mēses diuidūt: ab iduare qd̄
est diuidere. Dicūt etiā ab ydea qd̄ ē
species: qz luna plenā sui sp̄ciem in me
dīo mēse monstrat. **H**ebrei et greci et
egyptij nec kalēdas nec nonas: nec yd^o
obseruāt: s; tñ dies ad nouā lunā p̄pu
tant. **V**icissitudo in q̄tuor tpa āni diui
dit: et vnūquodq; trib^o mēsibus distin
guif. **D**icta āt vicissitudo: qz vices mu
tat in mundo.

Aer est q̄rta pars anni: cōstans trib^o
mensib^o. **D**icit āt a vernādo: qz tūc pra
ta virēt silue frondēt. hoc est humidum
z calidū: et in hoc fit equinoctiū.

Astas est q̄rta ps anni: cōstan
tribus mēsibus: z dicit ab estu
calore. **H**ec ē calida z sicca. **H**ec
z mēsis vocat: z i hac solsticiū celebrat

Autumnus est. iij. ps anni. **H**ab
bens tres mēses: z dicit ab au
tumno. i. colligo. scz fruct^o terre
Hic est frigidus et siccus. **H**ic etiā vide
mia noiatur. z in hoc equinoctiū libera
equatur.

Hemps est q̄rta ps anni z trib^o
mēsibus p̄ficiat: z a rigore v̄l ste
rilitate d̄f. **E**st āt frigida z humi
da: z i hac agit solsticialis dies. **H**ec āt
vicissitudo i n̄fistm̄ p̄tib^o agitur. **I**n in
dia x̄o vbi sunt alij ortus sydez: sūt bi
ne in anno estates: bini messes: i medio
hyemps placida. **I**n egypto qz n̄ra me
dia hyeme cāpus herbis: floribus silua
frōdibus yescit queq; arbor pomis onu
statur. **E**lementa z tempora.

Quatuor qz elemēta q̄litatib^o qz
tuor tpm cōnectūtur. **T**erra nā
qz sicca et frigida autumno. **A**q̄
humida z frigida hyemi. **A**er humidus
et calidus veri. **I**gnis calidus z siccus
estati colligat. **D**e hoīe microcosmo.

Idē qualitibus est humanū corp^o
tempatū, vñ z microcosm^o. i. minor mū

duis appellat. **S**anguis nāq; q̄ vere cre
scit est humidus z calidus: et hic viget
in infantib^o. **C**olera rubea crescens esta
te est calida et sicca: z hec abūdat in iu
uenibus. **M**elancolia id est colera nig
crescens in autūno in p̄uentionibus. **F**le
gmata q̄ in hyeme dominātur in senib^o
In quibus sanguis pollet: sūt hylares:
misericordes: ridētes: loquaces **I**n qb^o
colera rubea sūt macilenti: voraces: au
daces: veloces: iracūdi: agiles. **I**n quib^o
colera nigra: stabiles graues: com
positi morib^o et dolosi sūt. **I**n quib^o fle
gmata tardi somnolenti: obliuiosi sunt

De anno

Annus dicit ab inuocādo: eo qz
cūcta transeuntia innouat. **D**i
citur etiā annus q̄si annulus eo
qz in se reuoluit vt circulus. **A**nnus aut
m̄ltis mōis accipit. **P**rimo lunaris an
nus qnq; farie dicit. **P**rim^o lunaris an
nus ē cū luna oīa signa zodiaci puolat.
qui. xxvij. diebus z horis. viij. constat.
Secūdus duobus diebus z. iij. horis p̄
lixior. post q̄s luna a sole reaccēditur: qz
p̄pe mēsis noiāf. **T**erci^o dicit cois: qui
xij. mēsibus. i. ccc. lxxij. dieb^o expletur.
Quartus q̄ embolismal dicit id est sup
augmētū: qz. xij. mētib^o. dieb^o. ccc. lxxx.
iij. dieb^o cōficiat. **Q**ui vterq; ab hebre
is a pascale mense incipit. ibiq; finit. **A**
Januario aut a romanis luna inchoat
ibiq; terminat. **Q**uintus ē lunaris: siue
decēnouenalis cū luna post. xix. annos
ad eadē recurrit etates. **S**extus est so
laris cū sol oīa zodiaci signa plusstrat: qz
ccc. lxx. dieb^o: z. v. horis cōstat. **S**epti
mus bisextil: dū q̄rto anno bisextus in
seritur. z vno die lōgior: prior: i cognosci
tur. **O**ctauus est iterū solaris: cū sol p^o
xxvij. annos circulū cōcurrētū cōplet.
Non^o est mercuri^o qui. ccc. xxxix. dieb^o
cōplet. **D**ecim^o est veneris: qz. ccc. xlvij.
dieb^o cōplet. **V**ndecim^o est martis qui
duob^o solaribus annis cōstat. **D**uodes

De ymagine mundi

decimus est iouis qui. xij. cōstat annis.

Terciusdecim^o saturni: q. xxx. annis explef. Quartusdecimus qui vocat mag nus. q. xxxij. annis reuoluit. Extra hos sunt duo legales anni. vnus q̄ dicit̄ an nus remissionis habens curricula anno r̄. vij. alter iubile^o. l. annoz. Annū ciuilem. i. solarē: hebrei ab eq̄noctio verno: greci a solsticio: egyptij ab autumnno: roma ni a bruma incipiūt. Apud indos v nus mēsis. Ap̄ egyptios x̄o olim erat ann^o q̄tuor mēsiū. Ap̄ acarnanas. vj. mēsiū. Apud latinos. xij. mēsiū. ap̄ quosdā vnū quodq̄ tēpus anni. s. ver. z alia p̄ anno cōputabaf. **U**et plato ponit. ix. milia annoz. tulius. xv. anno r̄. Annus solaris vt in horoscopo ho rologij inuestigatum est. ccc. lxx. dieb^o z quadrante perficif. Quadrās autem est quarta ps diei. scz. vj. hore. in q̄tuor aut̄ annis. iij. quadrantes. xxiij. hore conficiūt: q̄d est integer dies. hic ergo dies in q̄rto anno. vj. kalēn. martij int̄ kalatur: z bissextus nominatur. hunc Julius cesar interposuit z totius cōpo ti errorē p̄ hunc correxit. hunc egyptij z greci in fine anni supponūt. Romani aut̄ in februario: eo q̄ breuior ceteris est interserūt. Ideo aut̄ nō post finem mē sis: sed infra mensem: quia ibi olim inte ger mēsis interkalabaf. Ideo x̄e nō aſi vj. kalēdas martij. qz. vij. kalēdas mar tij magno tripudio ciuitatē lustrabant. z nihil eis incipe ante transactam festi uitatē licebat.

De cyclis.

Cyclus indictōnalis ab octobze i cipiens. xv. annis. **C**iclus bisse xtilis. iij. annis implef. **C**iclus decēnouenalis a pascali luna inchoans xix. annis implef. **C**iclus lunaris a Ja nuario incipiens. xix. annis implef. **C**iclus solaris a martio incipiens. xxvij. annis. **C**iclus magnus. d. xxxij. annis pficif.

De olimpiade

Olimpias sūt q̄tuor anni. Apud ely

den ciuitatē grecie est institutū post q̄t tuor ānos ad olimpiū montem conueni re: et ibi palestriales ludos exercere: z i de dicunt olimpiades.

De lustris
Lustrū sunt quinqz anni. Romanis enī ab oibus gentibus soluebatur tribu tum. Quinqz annis es. v. argentuz. v. aurū: z post q̄nquenniū ad romā venie bant: et sp̄ lustrabāt vr̄bem: z ideo vnū quodq̄ quinquenniū lustrū dicitur.

Sēs aut̄ simul indictōnes ab indicēdo dicunt: qz sp̄ post. xv. annos ad primū censum id est es rediebatur.

De etate.

Etas vel generatio est vita cui^o qz hoīs: vel. c. anni. Est etiam etas cū null^o sup̄fuerit q̄ nūc vī uit. Sūt qz sex etates hoīs. Prima in fantia ad septē annos. Secūda pueri tia ad. xiiij. annos. Tercia adolescētia. ad. xxj. annū. Quarta iuuentus ad q̄n qua gesimū annū. Quinta senectus ad lxx. annū. Sexta decrepita vsqz ad cen tesimū annū: vel vsqz ad mortē. Sunt nihilomin^o sex etates mūdi. Prima ab adam ad noe. Secūda a noe vsqz ad abraham. Tercia ab abraham ad dauid. Quarta a dauid vsqz ad transnigrati onē babilonis. Quinta inde ad ch̄ristū. Sexta vsqz in finē mūdi. **S**ecūm sūt mil le anni. Dicit̄ aut̄ sc̄lm quia se sequitur. **I**nde seculū seculi. **S**eculū temp^o ḡfe. **S**eculū temp^o legis. **I**nde z sc̄la sc̄lorū. **S**cl̄a t̄pa cristianoz: seculoz iudeozum z paganozum. **E**t et seculū seculi regnū Beati q̄ habitant in domo tua in secula seculoz laudabit te. **D**ecēnouenalis cyclus. **D**ecēnouenalis cyclus di citur quasi decem z nouē annoz ciclus. **P**er tot enī annos peragit luna cursum suum nitens cōtra firmamētum. **D**iuī ditur aut̄ in duo id est in duodeci cōes. z ymbolismales annos. **C**ōmunes. **C**ōmunes dicuntur cum duo equa les. xij. mensium lunariū: a pascha vsqz

Liber

ad aliud pascha concurrunt

Embolismus.

Embolismus q̄ sup crescēs dicitur ē is: q̄ a pascha ad aliud pascha. xiiij. mēses. i. xiiij. nonas lunas habet. Hoc totū ideo fit: q̄ pascha aīte eq̄noctiū z añ. xiiij. lunā apallis: q̄ apud hebreos primus ē. agi non licet. Diuiditur adhuc in duo: i. ogdoadē z endecadē. Ogdoas sūt. viij anni. Endecas. xj. Duo enī cōes semp p̄cedunt. iij. embolismū. In. viij. at loco p̄cedit vn̄ cōis embolismū. Hic numerus ogdoas appellatur. Deinde iterum semp duo cōes p̄eunt tertium embolismum. In. xiiij. loco vnus annus tm̄ p̄cedit embolismum: z hic numerus endecas vocatur.

Solaris cyclus.

Solaris autem cyclus vigintiocto annis peragitur propter septē bissextos. Oportet enī vt bissextus singulos dies septimane tangat: et sic per eosdem recurrat. Septies aut. iij. sūt. xx. z. viij. Bissexus enī in q̄rto anno interponit. Lunare cursum: sic in articulis adiunctis vnguibus cōputabis. A radice pollicis: leu. man̄ incipe: et p̄ singulos articulos z vngues numera. z in fine minimi digiti. xix. annos habebis. Solarem aut sic in articulis vtriusq̄ manus absq̄ vnguibus cōputabis. A minimo digito leu. man̄ inchoa: z p̄ transuersū in. iij. digitis numera. in. iij. semp bissextum nota: in altera siml̄ manu: z habebis. xxiij. annos. Deinde in vtroq̄ pollice binos annos: qui p̄oribus iuncti reddūt. xxviij. annos. Seminus aut est solaris cursus. Unus quo quotidie ab oriente in occidentē firmamentū seq̄tur. Alter quo cōtra firmamentū nitens. xxviij. annis gradit̄. His ciclis duob̄ conficitur magnus annus. Nā vities z octies. xix. vel decies: z nonies. xxviij. sūt. d. xxx. duo anni. Post quos oēs plane te et oēs stelle ad primū p̄ctū. vnde di-

gressi sunt: recurrūt: z p̄ easdē lineas vt prius redeūt. Luna nāq̄ quodlibet zodiaci signū: duobus diebus z. vj. horis ac bissextus hore lustrat oīa signa. xxviij. dieb̄: z. viij. horis puolat. Percurrius aut quodq̄ signū. xxviij. diebus z vj. horis totū zodiacū. ccc. xxviij. dieb̄ puolat. Venus vero quodlibet signum xxviij. diebus: et. v. horis. totū significat ccc. xlvij. dieb̄ circuit. Sol. xxx. dieb̄ ac. x. horis z semisse: singla signa lustrat oēm zodiaci ambitū. ccc. lxx. diebus: et vj. horis p̄tr̄suolat. Mars quodq̄ signū. lx. dieb̄. z. xxj. horis: oīa signa duobus annis plabitur. Jouis stella singul̄ signis vnū annū imorat: oīa enī sig. xij. annis puagat. Saturnus in vno quodq̄ signo duos ānos: z. c. lxxij. dies. et. xv. horas. i. dimidiū annū imorat: totum aut signiferi circulū. xxx. ānis. p̄pter nimā altitudinem p̄tra celū: sicut alij p̄currens plabit̄. Ciclos eusebius cesariensis primus instituit: postea theophilus alexandrinus ep̄s: rogatu leonis pape lucidius exposuit: deinde dyonisi⁹ abbas rome vt hodie habet scripto ptulit.

De equinoctijs et solsticijs.

Equinoctia et solsticia faciūt. iij. zodiaci signa in moduz crucis equali spacio locata. Nam signū arietis in quo sol est creatus in oriente est positū: qd̄ facit vernale equinoctiū. Libra: in qua est luna cōdita est in occidentē. Huic opposita et facit autūnale equinoctiū. Lācer at ver sus aqlonē tenet celum vbi est altissimū et facit estiuale solsticiū. Capricorn⁹ v̄sus austrum p̄mit celum vbi est humilimū: z facit hyemale solsticiū. Equinoctium dicit̄ ab equa et nocte grece vero isemeria ab equa et die. quasi equi dies. Vernale equinoctiū nō. viij. sed. xij. kalē. aprilis habendū: lex et euangelium clamat: vt horologij manifeste inspectō p̄bat. Scdm̄ enī legem nō licuit pascha ante equinoctiū celebrari. Qui aut euā

De ymagine mundi

gelium diligenter legerit: dñm nō. viij. sed. x. kalē. apālis passum videbit. Si ergo. viij. kalē. apālis est equinoctiu: tunc dominus contra legez: pascha: ante equinoctium celebrauit: qui legez nō soluerē: sed implere venit. Sed et iudei contra patrium morem gesserunt: quod incōuenienti termino egerūt. Verumtā mē cū hoz neutrū fuerit transacto. xij. kalē. apālis equinoctio dñs solito more: pascha cū iudeis. xj. kalē. apālis celebrauit: paschali die quod erat. x. kalē. suo sanguine nos redemit. viij. kalē. re surrexit. Autumnale quoq; eqnoctium non. viij. sed. xij. kalē. octobris habendum demōstrat horologium. **S**olsticiū non ideo dicitur q̄ sol stet: sed q̄ alitius celum scandere non valens retroq̄ dum flectat. **E**stiuale solsticiū nō. viij. sed. xj. kalē. Julij horoscopus habendum clamat horalogij: quod noctē breuissimā diem facit longissimū: cuz sol scanderit cancri signū. **H**yemale quoq; solsticiū: nō. viij. sed. xij. kalē. Ianuarij habendū. Eadem ratione p̄bať cū sol in capricorno positus breuissimū diem et longissimam habere noctem non ignorat.

De saltu lune.

Luna a sole recedens post. xxx. dies et horas. xij. cum iterū consequit: s̄ hora. xij. nondū peracta a sole reaccendit. Restant enī ex hora. xij. per singlos mēses quattuor momenta et vncīa vnus momenti: et vnus athomus. Hec p̄ singulos menses augmenta per. xix. annū integz diē pficiunt. Qui dies numero lune subtrahitur: dum p̄ma pro. xxx. cōputatur: isq; saltus lune nominat. **I**do autem in decimo nono anno: et in Julio mēse fit saltus lune: quia et hoc facit m̄ astronomie egyptus.

De minutis.

Nam hic sepius minute ponunt que forsitan a plerisq; minus sciuntur. Sci-

endum q̄ vncīa est. xij. pars cuiusq; rei in. xij. diuise. **S**emis vel semisse dimidia pars cuiusq; rei in duo diuise. **B**isse due partes alicuius rei in tria partite: tertia sublata. **Q**uelibet autem pars illarum trium dicitur trines **R**ei enim in quattuor diuise partes: quarta pars dicitur quadrans: relique tres dodrans.

De Regularibus feriarum et concurrentium.

Regulares feriales et concurrentes: a martio sumunt initium: a quo olim romani habuerunt anni principium. **R**omanis enim sunt inuenti. **R**egulares dicuntur inde. q̄ calculatores regant. **C**ōcurrentes vero inde q̄ regularibus concurrant. **R**egulares tale exordium habent. **S**olaris annus. ccc. lxx. diebus. peragitur. **S**ol autē per singula duodecim signa triginta diebus immorat. **D**uodecies ergo triginta vel tricies duodecim sunt. ccc. lx. **Q**uiq; remanentes. **H**i sunt regulares martij. **I**n ceteris autem mensibus sic oriuntur. **P**recedētis mensis dies cū regularib⁹ in septez eqs partes partire quod remanet: da sequēti mensi pro regularibus. **V**erbigratia. **M**artius habet dies. xxxj. et quinq; regulares: quod sunt septies quinq;: et remanet vnus. **H**ic erit regularis apālis. **S**ic in ceteris. **C**oncurrentes autem habent hoc exordium. **S**olaris annus habet ebdomadas quinq;gintaduo et vnū diem. **H**ic vnus dies erit primo anno solaris cycli concurrentis: quia concurrat cum regularibus ad veniendam feriam in kalē. mensium. **S**ingulis annis adde vnū vsq; ad septē. **Q**uarto āno bissextus pro concurrente accipitur. ideo q̄n to anno vna concurrentis trāsilitur. **B**issexti anno verte in Ianuario et Febuario bissexto pro concurrente. **I**n reliq; mensibus concurrunt. **P**rimus annus in creatione mundi fuit sine concurrente.

Libet

Quotta feria fuerit in .ix. kalen. apalis vel .vj. kalen. martij: tot erūt cōcurrentes illo anno. **L**oniūge cōcurrētes regularibus: si infra .vij. fuerint: talis erit feria in kalendis cuiusq; mensis. **S**i septem excefferint. .vij. sublatis qd̄ remanet erit feria. **H**i enī regulares atq; cōcurrētes septenarium numerū nō excedunt.

De regularibus et epactis.

Regulares lune et epacte a septēbr̄i initū sumūt: quem egyptij ponūt anni p̄ncipiū. **A**b ip̄is enī sūt inuēti. **H**i regulares simile habent exordiū vt sup̄iores: et ideo septēber habet q̄nq;. **I**n reliquis mensib; sic inneniunt. **P**recedentis mēsis dies cū regularibus sume: si tricesimam habet lunā. .xxx. tolle qd̄ remanet tribne mensi sequēti p̄ regulari. **S**i .x̄o .xxix. his sublatis: qd̄ remanet erūt regulares.

De epactis

Epacte .x̄o sic oriunt. **A**nn^o solaris habet .ccc. lxxv. dies: lunaris aut. .ccc. liiij. **Q**ui numerus ab alio .xj. diebus supatur. **H**i vndeci epacte id est adiectiones noiantur qz singulis annis regularibus mēsum ad inueniendam lunā adijciunt. **S**ingulis ergo anis adice. .xj. si infra .xxx. fuerit numerus ip̄e erūt epacte p̄ntis anni. **S**i ultra .xxx. tolle .xxx. qd̄ remanet erūt epacte. **T**erbigra. **P**rimo anno .xj. secūdo iteruz. .xj. erūt. .xxij. tercio itez. .xj. erunt .xxxij. sublatis. .xxx. erūt. .iiij. epacte **S**ic deinde. **R**egulares adde epactis si infra .xxx. fuerit numerus: talis erit luna i kalen. mensū **S**i ultra: tolle .xxx. quot remanēt: tota erit luna. **P**rim^o ergo ann^o decēnouenalis habet. .xxx. epactas: sed ideo dicitur q̄ nullus habeat: qz i singulis mensibus. .xxx. reiciunt: et nulla solis regularibus inuenit. **Q**uotta luna fuerit in .xj. kalen. apalis. tales erūt epacte anni illi^o. **Q**uot horis luna luceat **L**una prima luceat. .iiij. punctis. **S**ecūda. .viij. punctis. **T**ercia. .xij. et sic vsq;

ad plenilunium quottidie. .iiij. puncti adijciunt. **I**n decrescēdo similiter quottidie. .iiij. auferunt **I**n plenilunio tota nocte lucet. **L**un est. .xxx. nihil. **I**n lunari cōputo. .v. puncti faciunt vnam horam. **D**e vnaqua; ergo die. .iiij. punctis acceptis. et. .v. vnicuiq; hore distributis: quot horis luna in nocte luceat citi^o videbis. **N**otandū q̄ ligna in decrescēte luna: vel post iulij et augustū mēsem precisa a vermibus tramibus et carie manebūt illesa. **E**tatem quacunq; lune quater multiplica. **H**uncq; numerū ter dicto: et quot in sūma reperis: tot partibus zodiaci lunā a sole noueris distare et solem post totidē dies ad eūdē locū venturum. **I**n quo signo luna sit. **S**ol cuiilibet signo. .xxx. diebus minoratur. **V**ide ḡ in quo signo sit: et quot dies adhuc in eo moraturus erit: tot ex predicta sūma eidē signo tribue: reliquos q̄ de eadē summa sup̄fuerint sequentibus signis p̄. .xxx. disparcies: et cui signo defuerint. .xxx. in eo esse lunam noueris.

Annus domini.

Ad inueniendum annū dñi: ordines indictionum ab incarnatōe eius: qui sunt. .lxx. per. .v. multiplica addens. .xij. quia tres indictiones annū natiuitatis xp̄i p̄cesserant. et fiunt mille. c. xx. **H**is adde indictionem p̄sentis anni: et habebis annum dñi. **I**n indictiones. **A**d inueniendam indictōez trāfacti anni cum indictionib; tribus q̄ ei^o natiuitatē p̄cesserant per. .xv. partire quot remanserint: tota est indictio. **S**i nihil remanserit. .xv. erit. **E**pactas

Ad inueniendas epactas **A**nnos domini per. .xix. diuide quod remanserit per. .xj. multiplica. si infra. .xxx. fuerint: epacta illius anni erit. **S**i ultra. .xxx. ablatis qd̄ remāet p̄ epactis habebis. **Q**ñ natus est dñs. .xj. epacte erant.

Solaris annus.

De imagine mundi

Adiuenedū solarē ānū annis dñi adde. viij. qz tot anni solaris cycli ei⁹ natiuitatē p̄ceſſerāt. Hāc sūmā p. xx. z octo diuide q̄t remanēt tor⁹ erit. Si nihil remanet. xvij. **C**ōcurrētes.

Adiuenedas p̄currētes. ānos dñi sume z p̄p̄t nūm bissexti q̄tā p̄tem totius numeri eis adde. iij. regulares adde: qz tot cōcurrētes ei⁹ natiuitatem p̄ceſſerāt. Hūc totū numerū p. vij. diuide: z q̄t sup̄sūt illius anni concurrentes erūt. Si nihil. vij. existūt. **B**issextus

Adiuenedū bissexti ānos dñi p. iij. diuide q̄t remāserint: tot⁹ est annus a bissexto. Si nihil remāserit bissexto erit. Similiter solarē ciclū sublato anno: p. iij. deinde: qui remanet ānus a bissexto ē. **C**icl⁹ lunaris

Adiueneduz lune cyclum: de annis dñi duob⁹ sublatis: q̄ eo nato de eodem cyclo restabant.

Decē z septē enī p̄ceſſerāt: ceteros p. xix. diuide: qui sup̄fuerit anni lunaris cycli erūt. Si nihil remāserit. xix. erūt. Hic p̄zie est romāoz sicut decē nouenalis hebreoz. z sicut p̄ istū pascha: ita p̄ illū cognoscit que ē lunaris accēſio. **D**ecē

Adiuenedū decē (nouenal nouenalis cycli annū Annus domini sp̄ vnū adice: qz secūdo ei⁹ anno natus ē dñs: ac p. xix. diuide. q̄ remāserint instās annus erit. Si nihil remāserit. xix. erit. Annos ab initio mundi: muta in. xv. kalēn. aplis: qz ibi ē primus dies seculi.

Anos dñi muta ī. viij. kalēn. ianuarij. **C**iclū lunare in kalēn. ianuarij **C**iclū solarē ibidē. **C**iclū decē nouenale in noua luna aplis. **C**ōcurrētes in kalēn. martij. **E**pactas ī kalēn. septēbris. **I**ndictōes in. viij. kalēn. octobris. **D**e clauibus terminorum

Aclauis terminoz inueniēdas: sume annos decē nouenal cycli: z. vij. dies ebdomade: q̄ sum̄ l' iij

cti sūt. xxvj. z hec ē p̄ma clauis. **S**ecūdo x̄o āno iūge. xix. cū prima clauis fuit xl. v. tolle. xxx. remanēt. xv. z hec secūda clauis: sic fac p̄ singlos ānos vsqz ad xix. annū. **I**n. xix. anno iūge. xvij. p̄pter saltū lune. z sic inuenies primā. **H**ic autē memor esto: vt cū numer⁹ sup̄dict⁹ xl. excreuerit. xxx. recisis: remanens est clauis. **T**erminus pascalis

Terminus pascalis. xiiij. luna ē april: z pascha iudeoz. **E**rgo p̄ vernale eq̄noctiū vbicūqz luna

xiiij. occurrerit: ibi absqz dubio termin⁹ paschal erit: z in sequēti dñico pascha nostrū cōstabit. **S**i termin⁹ in dñica obuenit: in sequēti dñica pascha celebrandū erit. **H**ūc termin⁹ puerſus. **N**one april sed et feriā ei⁹ facillime poteris reperire. **T**ermin⁹ at a. xij. kal. aprilis vsqz ad. viij. kalēn. maij sūt req̄rēdi. **Q**uos etiā sic inuenire poteris **T**ermini p̄cedentis anni pone in primo articulo pollicis leueman⁹: z sic p̄ singulos articulos vnq̄ue

qz digitorū eiusdem manus dies terminorum computa: qui iterū ad p̄mum articulum occurrit terminus erit. **A**lter a termino cuiusqz āni nichea: et retro vsqz ad. xij. litterā calcula: z habebis termin⁹ sequentis anni: si cois est ann⁹. **S**i autē ē embolismus est: in ante cōputa vsqz ad. xx. litterā z habebis terminū. **V**erbi gr̄a. **A** termin⁹ primi anni: qui est ī nonas aprilis retro numerā. z ī. xij. lra qd est. viij. kalēn. aprilis termin⁹ secūdi anni qui est cōmunis habebis. **A**b hinc vsqz in. xx. litterā in antea: quod est ydus aprilis computa: z terminū terciū anni: qui est embolismus habebis. **A**lter a radice pollicis inchoa: z p̄ singulos articulos trium digitorū calcula: z in quarto digito hēbis terminū. **V**erbi gr̄a primo anno dic. **N**onas aprilis. ij. nonas iij. nonas. iij. nonas. kalēn. april. ij. kalēn. iij. kalēn. iij. kalēn. v. kalēn. vj. kalēn. vij. kalēn. z. viij. kalēn. occurrit termin⁹

Re regularibus
 Regulares eiusdem termini sic in-
 uenies. kalendis. aprilis. Pro
 prima feria pone: et sic usque ad
 terminum eiusdem anni dies numera: quarta
 feria erit terminus tot erant regulares. ver-
 bigra kalendi. aprilis. da dnice: et nonis ap-
 rilis obueniet. v. ferie. quinq; gerunt regu-
 lares. Sic in ceteris. v. aliter. Quotus
 est annus: decennouenalis cycli: tot dies ter-
 minorum a nonis aprilis in antea computa:
 et terminum habebis. v. bigra kalendi. apri-
 lis da dnice. et nonis aprilis obuenit. v.
 ferie. Quinq; ergo erunt regulares Sic
 in ceteris. Porro si terminus anni kalendi
 retro calcula: si post kalendi in antea com-
 puta. Post. v. idus Ianuarij vbicunq;
 x. luna occurrerit terminus. lxx. erit. que
 sic reperies. Quot diebus paschal terminus
 a kalendi. april: siue retro siue in anno abest:
 rot diebus. lxx. mal terminus a vno kalendi.
 februarj vel in ante vel retro erit. Post
 vij. idus martij. vbi luna: ij. obuenit:
 terminus. xl. me erit que a. xij. kalendi. mar-
 tij ad instar paschal distare reperies. Bis-
 sexto anno. lxx. a. iij. kalendi. februarj. xl.
 ab. xj. kal. martij reqre. lxx. omni bissex-
 to anno. tunc tunc modo cum terminus anni
 bissexto aduenit. Terminus rogationum
 est. xx. luna maij. hunc require a nonis
 maij. vt sup. Terminus pentecostes est
 iij. luna Junij. hunc vero a. xij. kalendi. iu-
 nij require pro oia vt sup. Ad inueniendam
 ferias terminorum. Occurrentes partibus anni
 regularibus iunge: si infra septem fuerit
 numerus talis erit feria. Si vltra sublat. vij.
 quod remanet: feria erit. A. v. kalendi. decem-
 bus usque ad. iij. nonas eiusdem. Vbicunq;
 dnica occurrerit: aduentus domini erit.

De embolismo.
 Primus embolismus. iij. nonas
 decembris: luna prima in secundo
 anno decennouenalis cycli. Se-
 cundus embolismus. iij. nonas. Septem-
 bus in quinto anno. Tertius embolismus.

iij. nonas martij. in. vij. anno. Eodem an-
 no. iij. kalendi. maij erit luna. xxvj. et i kalen-
 dis iulij. xxix. epactis metuentibus.
 Quartus embolismus. iij. nonas Ianua-
 rij in decimo anno. Eodem anno erit luna
 xxvij. i kal. martij. epactis metuentibus
 nisi sit bissextus. Quintus embolismus. iij.
 nonas nouembris in. xij. anno. Sextus
 embolismus. iij. nonas augusti: in. xvj.
 anno. Septimus embolismus. iij. nonas
 martij i. xix. anno. Eodem anno luna erit
 xxvij. in kalendi. maij. et. iij. in kalendi. au-
 gusti contra epactas lune saltu facto i iu-
 lio. Quod si tertio nonas martij embolismus
 lunatio negligit in. xix. anno terminus
 paschal. xv. kalendi. maij. illo anno non erit

Dies egyptiaci.

Dies egyptiaci ideo dicuntur: quod ab
 egyptijs sunt inuenti: et quod dicuntur tenebre ip-
 si tenebrosi inde nominantur: eo quod incau-
 tos ad tenebras mortis perducere affir-
 mant. Per descriptum volubile tepus sic
 voluitur volubilis mundus. Sed nos te-
 poris volubilitatem iam postponamus.
 et ad stabilitatem cui mente tendamus.

Explicit

Opera sancti Anselmi que is scripsit
 hoc libro quam salutari fidei clauduntur.
 Anno xpi. M. cccc. lxxxj. die vero vi-
 cesima septima martij Auremberge. per
 Caspar hochfeder: opificem mira arte
 ac diligentia impressa.

